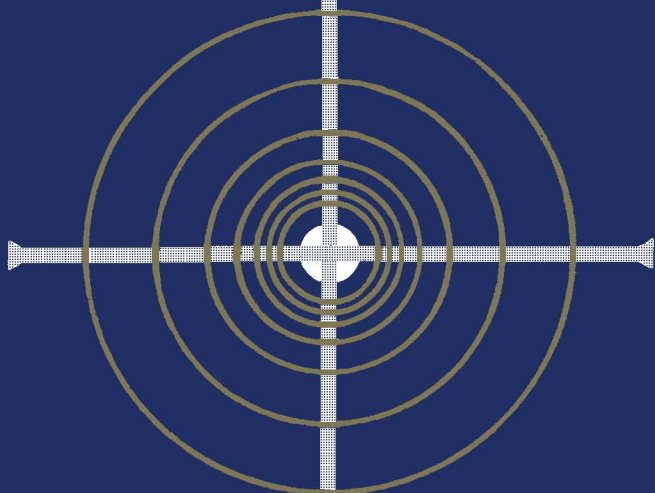

CSER LÁSZLÓ SJ

Bemutató

JELENVALÓK ÉS
ÖRÖKKÉVALÓK

K O R D A • R T • K I A D Á S A

JELENVALÓK
ÉS
ÖRÖKKÉVALÓK
(KONTEMPLÁCIÓK)

IRTA:
CSER LÁSZLÓ S. J.

BUDAPEST, 1942.
K O R D A R. T. K I A D Á S A

Nr. 392. Imprimi potest. Budapestini, die 12. Septembris 1941.
Eugenius Somogyi S. J. Praep. Prov. Hung. — Nihil obstat.
Dr. Stephanus Kosztolányi censor dioecesanus. Nr. 7400/1941.
Imprimatur. Strigonii, die 15. Octobris 1941. Dr. Joannes Drahos
vicarius generalis.

Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában, Budapest.

BEVEZETŐ

Ez a könyv nyomtatott minden érdektől mentes papíron az élet súlyos igazságainak gépe alatt; betűjét adta a tenger fővénye, hegyek sziklája és érce; szedték az ég madarai; festékét éj és hajnal, csillagok, virágok és emberszemek színéből keverte az idő; írta szél sóhaja, lecsorduló könny, felmosolygó öröm, hit, szeretet, ezer tekintet, mindenütt szállongó gondolat, kézfogások és imák; példányai számozatlanok, hiszen mindnyájunk testvéri közössége fogja egybe s amit lapjai hordanak, az kevesebb szóban, de előbb valóságban ott él mindnyájunk lelkében.

A KIADÓ JEGYZETE.

Az egész kötet megértéséhez, különösen a Bizalom, Szeretet, Szenvedés c. cikkekhez tudni kell, hogy a Szerző Kinában élő fiatal szerzetes, aki különös írói adottságokkal megáldva hozta meg áldozatát Istenért.

FÖLD ÉS ÉG.

Megbízásom a Földre szól.

Parancsot kaptam a földi életre a nélkül, hogy születésemről valaki is kérdezett volna.

Amikor öntudatra ébredtem, kezeim voltak, szív dobogott bennem, vér patakzott ereimben és lassan megszületett bennem a gondolat: vagyok.

Akik fölém hajoltak, így szóltak: Hogy integet! Milyen nagyot néz a világba! Hogy örül!

Látogatóim ilyen megjegyzése, ha megértettem volna, bizonyára sértett volna akkor.

Anyám nem szólt: érezte, hogy többet és mélyebbet éreztem át akkor.

Éltem.

Lassan felfigyeltem életem gazdag részleteire: valami húzott felfelé, a kék egeken túlra.

Akkor még senki nem mondta nekem, mégis tudtam: csodálatos az élet, legcsodálatosabb pedig az Isten.

Azóta tudom, hiszem és vallom, hogy megbízásom a földre szól; másként nem küldtek volna ide; de tudom, hiszem és

vallom, hogy egy napon eljutok Oda, hova első sóhajom vezetett.

Test vagyok és lélek. Nem két darabban, szorosan együtt.

Földiekkel kell foglalkoznom, mert megbízásom van erre.

De jaj nekem, ha el nem mondom, hogyan mutat minden földiek sóhaja Oda, ahová vágyik, Akiért lett, Akiben él s Akihez mindörökre meg fog érkezni.

Jaj nekem, ha nem beszélek Istenről a földiek nyelvén, a földön, ahova megbízásom szól.

ŐRSÉG.

A komoly, sziklás hegy alatt nagy síkság. A síkon város, falvak, folyók, utak. A városban házak, terek, kertek. A kertekben halastó, pici aranyhalakkal; a parton szelíd, fájdalommal elomló fűzek.

Valahol egy távoli dombon állok s mindezt egy tekintettel át tudom fogni. Gyönyörű ez a táj, tökéletes vidék — mondom magamnak — és eszembe jut: mi lenne, ha valami is hiányozna ebből az összképből? Mondjuk, ha balról nem állana a meredek hegy éles szikláival? Ha nem lenne a síkság? Ha nem lenne a város? Ha nem a folyó? Ha nem a kert, nem a tó? Ha nem volnának a pici aranyhalak? S a tóparton nem könnyezne a szomorúfű?

Lehetetlen gondolat. Mindezeknek meg kell lenniök és éppen ott, ahol vannak.

Míg így gondolkozom, a völgyben kis kocsija mellett nagykalapos ember ballag.

Igen, neki is itt kell lennie.

Már nem látok tájat, csupán embereket.

Ha a Természet ilyen csodálatos őrseget áll a szépség, a harmónia, rend, erő, fegyelem és tökéletesség szolgálatában — vajjon az emberek?

Van-e felesleges ember? És jól van-e, ha csak egy is nem áll a helyén?

Vannak emberek, mint ez a magas, kiemelkedő sziklahegy. Vannak hegycsúcs-emberek, erősek, kiemelkedők szellemben és tetteikben.

Vannak völgy-lakók, ott a síkon. Ők építik a házakat, hogy legyen város és falu. Téglát égetnek, betont kevernek, gépet alkotnak, ők járnak ki falvaikból a mezőkre, hogy az asztalokra kenyér jusson.

Van, aki őröli a magot, van, aki kenyérnek süti a lisztet, van, aki elviszi a kenyeret háztól házig.

Ők az élet mindennapos, éppen azért legfontosabb és nélkülözhetetlen munkásai.

Mi lenne, ha egy is hiányoznék?

És a tó? Az aranyhalak? A szomorúfűz?

Ők is, ők is! Hangulat és szín, szórakozás és vidámság — emberek, életünk színezői minden művészek — mi lenne, ha ők nem lennének?

Vannak, mert lenniök kell.

Hiszen az élet, mely bennünk, emberekben zajlik, munkálkodik és álmodik, tökéletesebb minden tájnál.

Már nem látom a tájat. Nézem a csodálatos, a színes, a sokarcú emberrengeteget.

Őrség — mondom halkán és lejövök a dombról.

Nincs felesleges ember, — kiáltok fel — mindenki nagy hivatást kapott. Minden ember őr az élet harmóniája, rendje, fejlődése, biztonsága, szépsége és tökéletessége felett!

SZEMEK.

Az arc tükre a léleknek, hallottam sokszor, de megláttam az emberek szemét és szólok: a lélek tükre a szem.

Ha valakivel találkoztam egyszer s kevés szó után búcsút mondtunk is egymásnak, szavaira és nevére nem, de szemére mindig vissza tudtam emlékezni.

Már kicsiny gimnazista életemben rájöttem a szemek csodájára.

Pajtásaimmal sétáltam egyszer és valaki megkérdezte otthon: mért néztek rád az emberek?

Mert megnéztem a szemüket, válaszoltam s láttam, senki nem érti meg válaszómat.

Ha akarod, folytattam, tegyünk próbát. Nevez meg valakit, megmondom, milyen a szeme.

Pajtásom gondolkozott és feltette a kérdést: milyen az öcsém szeme?

Elmosolyodtam, mert könnyű volt felelni: öcséd szeme világoskék, nagy és nyílt, de kicsit fátyolos. Bizonytalannak látom őt szemein át és félénknek. Beteg is lehetett többször és gyakran lehet szomorú: ezért fátyolos a szeme.

Pajtásom meglepődve nézett rám és visz-

szahúzódott tőlem, hogy a szemébe ne lássak...

Azért mégis sok szemet láttam azóta.

Mert meg akarom ismerni az örök embert s testvéreim szemei mutatják meg őt.

Láttam tüzes spanyol, lelkes olasz, határozott német, álmatag maláji, ravasz arab, hideg angol, szomorú orosz, gyanakvó kínai, derűs amerikai, nyílt svéd, szűrös japán szemeket s már nem az arcszín, a ruha, szokások, a járás és a nyelv, a szem jobban elmondja nekem, melyik nemzet fiával állok szemben.

Ez azonban csak rövid gyakorlat volt, a biztos tájékozódásért.

Amit keresek: az Ember, az Örök Ember.

Őt keresem, a szomorút és gondtalant, a temetőbe és esküvőre indulót, a megértett, a megsértett, a haragvó, a tépelődő, a szomjazó, a megelégedett, a pataknál tisztább, az örvénynél forгатagosabb, a jó, a rossz, a szenvedélyes, az érző, a gondolkodó, a csalódott, a dolgozó, a letört, az emelkedő, a hívő és hitetlen, a fölényes és alázatos — hogyan mondjam el — az Embert akarom megismerni.

Egyáltalán lehetséges-e ez?

Tudom, nagyon-nagyon csekély mértékben.

Mert a szembejövő bizalmatlan, mi emberek nagyon bizalmatlanok vagyunk egymáshoz. Nem ok nélkül: megtanultuk mind-

nyáján a magunk kárán, hogy nem jó megmutatkozni.

És itt a látás ellensége: a beszéd. Amit szemedben meglátnék, ha szólnál, elűzné szavad. Hiszen a szóra figyelni kell, hátha kérdés. A kérdésre pedig kötelesség felelni.

Ha szemeket keresek, nem szeretek szavakkal bíbelődni. A szó mindig gyanús: legkevésbé kimondott szavainkban vagyunk leginkább őszinték.

Szavainkat megtanultuk ellenőrizni és formálni: a szó ügyes takaró, jól elfedi az igazságot.

Szemünk még nincs annyira hatalmunkban. Szemen át a lélek mélyére látni, a szem életünk leghűségesebb gyónója.

De aggaszt a kérdés: szabad-e ember-szemekbe nézni? Van-e jogom kutatni mások legbensőbb énje után?

Valaha, mikor elméleti és gyakorlati pszichológiát tanultam könyvekből, nem mertem az emberek szemébe nézni. Éreztem, árulás lenne, mert pszichológus voltam, megfigyelő, kötelességből, a tudásért.

Elmúlt ez az idő, már kinyithatom újra szememet.

Számomra nincs többé kíséret: élet van és testvérek.

Adni akarok és kapni, vigasztalni és vigasztalódni, hinni és bízni.

Szeretet, hit, öröm, béke, megnyugvás, Isten, testvériség — szól a szívem, mikor szemetekbe nézek.

Igen, a zavar, bizonytalanság, bánat, le-
törtség, harag, bosszú, bűn és vágyak okai
után kutatok, mert el akarom vinni a tiszták
tekintetét a zavaros szemekhez, hívők
tekintetét a hitetlenekhez, békéseket a béké-
telenekhez, boldogokat a boldogtalanok-
hoz.

Ajándékot akarok, hogy továbbadjam.
Orvényektől nem félek, hiszen csak azért
állok szélükre, hogy valahonnan egy nyu-
godt tekintetet hozzak, a vihar elcsendesedéseért.
A tűznek meg akarom mutatni a víz szépségét,
a mélynek a magasságot, az állónak a járás örömteli ütemét,
... bűnösnek a szentet, Embernek Istent.

Áruló lennék, ha katedrák ácsolt deszkáin
szólnék a szemekről, de én az élet útjait járom,
veletek, köztetek, értetek.

Nem vagyok áruló: nézzetek a szemembe,
testvér vagyok.

HAJNAL.

Fölserkentem az éji álomból, megmos-
tam magam patakok jéghideg vizében: ki-
állhatok hát az ég alá, várni a hajnalt.

Várom kelet első üzenetét, az első fény-
sugarat.

Várom a szürkület tisztulását, a hajnali
napáldozatot.

Várom a föld nagy percét, imádkozni
akarok.

Lelkemben csend van és nyugalom. Még
nem szóltam egyetlen szót sem, hozzám sem
jött szó, nem értek gondok, érzések, ter-
vek: új vagyok, most születtem az éjtsza-
kából.

Életem tengere vár, minden vár, min-
denki vár, mert közel a hajnal, tehát vá-
rakozni kell.

Kelet egére hirtelen fellépett a nap, szét-
tárta ragyogó sugarkezeit.

Életem előnti a piros, meleg áldozati
fény. Lecsukom a szemem, hogy jobban
lássak; kezem szabad, mindent elengedtem.

Isten!

Én mondom-e vagy csak hallom, amint
a Mindenség mondja?

Én is mondom. Ó, szabad kimondanom!
Isten, én Istenem! Mindenek alkotója,

végtelenül kis életünk felett; kis életem mérhetetlen nagysága, Te, Egyetlen!

Áldott legyen az Isten ezen a hajnalon és minden hajnalokon.

Tiéd a dicséret, a dicsőség, a győzelem, az uralom és a hatalom mindenütt, mindörökké.

Hallgasd meg a Mindenség imáját! Nemcsak én imádkozom, túlkicsi hang ez, bár tudom, meghallod azért.

Hajnali imámat a Teremtés minden életelen és minden élő imájával egyesítem.

Áldjon Uram az Első, Aki nem volt és lesz, de van: Önmagad Háromsága, az Alkotó Atya, a Megváltó Fiú és a Kisugárzó Lélek, aki a Szeretet.

Áldjon a Boldogságos Szűz Mária, Fiad és mindnyájunk Anyja, a szeplőtelen és Hétfájdalmú Asszony.

Áldjanak az ég angyalai, minden Karok.

Áldjanak az Ég minden szentjei, idősebb testvéreink, a Dicsőséges Anyaszentegyház, a Célhoz értek, a szűzek és vértanuk, minden idők hitvallói.

Áldjon a Teremtett világ: minden tejutak, miket még nem látott szemünk, minden napok, holdak, csillagok és bolygók csodálatos pályájukon, különös színeikkel.

Áldjon a föld: sara, melyből vétettünk; izzó tüze, vulkánjai, földrészei, tengerei, hegyei, szigetei.

Aldjanak az elemek: a tűz, a víz, a szél és minden anyag.

Aldjanak a virágok és lombok, minden élők és mozgók, minden fák madarai és minden tengerek halai.

Aldjon minden élő ember, kicsik és nagyok: érjen el hozzád a fájdalom, a dal, a sóhaj és a könny; járuljanak eléd a zord férfiak kemény könyörgése és gyermekek ártatlan szavai.

Nagy fényességek gyúlnak a föld felett és a Mindenségben: áldott legyen Isten, a Te Életed.

Végtelen, Kimondhatatlan, Hatalmas, Úr, Alkotó, Fenntartó, Vezérlő, — imádkozik egy nap hajnala, hallgasd meg könyörgését.

Istenünk!

Mi Atyánk, ki a Mennyben vagy, szenteltessék meg a Neved, legyen Országod a föld, akaratod teljesüljön, mint Ott, úgy Itt is: mindenütt és mindenkiben.

Istenem!

Aki megengedted ezt a bizalmas szót, ki az Atya nevét kívánod hallani tőlünk, ki mert volna magától így nevezni Téged?

Atyánk!

Világcsaládunk fenntartója, életünk kenyérosztója, gyermekségünk nevelője, házunk Ura, mi Atyánk!

Emelj térdedre minket, gyermekeidet. Taníts meg Házad Törvényére, vigyázz reánk.

Nevelj minket a Te bölcseségedre, fiaid
nem lehetnek rossz, tékozló fiúk.

Mi Atyánk, Isten.

Nincs más szó, amit a hajnal megen-
gedne.

Most még nincs semmi zavar bennünk,
hajnal van, vége már jó és rossz álmaink-
nak: mindennap újra születünk Karjaidban.

Hajnal van: Miatyánk Isten, Ki a Menny-
ben vagy, szenteltessék meg a Te Neved.

ALÁZAT.

Amit legjobban szeretnék, azt nem érem el.

Akivel beszélni szeretnék, távol van tőlem.

Akinek hangját hallani kívánom, éppen az ő hangja nem ér el hozzám.

Vágyakozom számlálhatatlan sok vágygal s vágyaim, mint a köd, szállnak a messzeségbe s nem hozzák le azt, amiért küldtem őket.

Kerülném ezt — és elém áll, keresném azt — és meg nem találom.

Nyúlok ezért — és azt érem el.

Lelkem feszíti életem burkolatát, szállni kíván — s a két lábam nehezen lépdel a föld keményre taposott utain.

Madarat hajszolnék dús, zöld erdő fái között — és sivár pusztaság szélén ülök.

Délibábot látnék — és szobám négy rám omló szürke fala tart fogva.

Eső volna jó, kiáltok — és hosszú hónapok szárazsága repeszti körülöttem a földet, repedései lelkembe hasítanak.

Jó volna az új, ujjongó hajnal — sóhajtok az álmatlan éjbe — és nem jön a hajnal.

Eljő, de majd akkor, ha álmosan s vágyban az álom után, az éjszakát hívom.

Istenem, kiáltok, ha Te most itt lennél velem! És Istent nem érzem olyan közel hozzám, hogy átkarolhatnám.

De amikor kint járok az élet gazdag, mégis csekély dolgai között, akkor, akkor hirtelen elém lép Ő és elhív a magányba, hogy Őt szemléljem.

Ember vagyok! — szólok lassú, de erőteljes hangsúllyal. Meg kell tanulnom az élet alázatát. Mert ez az igazság: kicsiny vagyok és kezem sokszor üresen marad, mert csak levegőt markol.

Ám néha, anélkül, hogy valami határozott célért nyúlnék: tele kezem emelek szívemhez.

Meg kell tanulnom a türelmet, várakozást, a szerénységet.

Alázatosnak kell lennem. Ember vagyok.

VÁGYAK.

Valaki vágyakat adott nekem s életem kertjében gazdagon nyílnak a vágy virágai.

Nem tudom, honnan jó eső, hogy soha el nem tikkadnak vágyaim virágai. Nem tudom, milyen nap színesíti őket, nem tudom, miért nő ki újra kertem földjéből az a virág, amit szigorú kézzel gyomlálás napján letéptem.

Az élet küzdelem jóért a rosszal — gondoltam egyszer — kaszát ragadok hát és megölöm kertem minden virágát.

De mikor megélesítettem szerszámomat az akarat csikorgó ráspolyával: valahonnan szó hallatszott: vigyázz! nem szabad megölni minden vágyat!

Vágyaid virága színesíti életed kertjét!

Ne légy erőszakos életed tavaszán!

Vadhajtásaid nem szabad tőből kivágni, mert helyükön vér csordul és szúrós tövis üti fel fejét a vérrel öntözött földön.

Okos kertész légy vágyaid kertjében! Ne a kasza és fejsze legyen fegyvered, hanem a nyesőolló és oltókés.

Rövidéletű virágaid úgyis elégeti a nyár melege, rózsaligeted töveit pedig nem szabad kitépned.

Mert jön a nyár tikkasztó forrósága és

ugyan hol akarsz nyugalmat találni, ha nem életed árnyas kertjében?

Fogd a nyeseöllót és rózsafáid vadhajításait vágd le.

Fogd az oltókést és kérj Isten kertjéből nemes hajtásokat.

Hasítsd fel a zöld, dúsnedvű, vad ágakat és szemezz vigyázva, türelemmel, hittel életed nemesedésében.

Ne járj kertedben szennyes lábbal, mást se engedj be úgy. Nézd meg, hová lépsz s figyelmeztess, aki veled jön, hová lépjen.

Mert kerted szélén friss, új hajtások emelkednek boldogan és fiatalon: vigyázz, el ne taposd őket.

Tölgyek hajtásai ezek s ha vigyázol, évek múltán erőstörzsű, vihartálló, hatalmas fáid lesznek.

Kerted gyümölcsösét pedig különösen gondozd. Ne vágd ki ezeket a fákat, mert jó néha pusztában élni, de nem lehet ott élni mindig.

Nyesd, neveld fáidat és virágzás után, ha a nyár gyümölcsöt hozott, vizsgálj meg gyümölcseidet. Ha férget találnál bennük, ősszel nap-nap után állj ki a fák alá és pusztítsd el a férgeket. Ne a gyümölcsöt pusztítsd, az élet virágot és gyümölcsöt akar! Csak a férgeket pusztítsd.

Mégis, egy esetben ragadj fejszét, de akkor könyörtelenül!

Ha fát találsz, mely nem hoz gyümölcsöt.
Akkor átkozd meg és vágd ki, de helyébe
új fát ültess, mert a gyümölcstelen gyü-
mölcsös hiábavaló.

Ezt hallottam, miközben vágyaim kert-
jét jártam.

Meghallottam és immár tudom, hogy vá-
gyak kellenek.

De vigyázat, vizsgálódás, féltő gond,
szorgos munka, lelkiismeretes és szigorú
kertészkedés is kell.

Vágyaim kertjének szélén építettem hát
egy egészen kicsike kunyhót, ahol meghú-
zom magam nappali és éjjeli őrködésre.

Szerszámaim ott vannak közel, egymás
mellett.

A nyesőollót és szemzőkést azonban nem
teszem le, ezeket mindig kezemben tartom.

BÉKE.

Szobám elzár a külvilágtól fehervászon függönyeivel, hogy ne öljön a keleti nap égető izzása.

Télen és nyáron egyaránt kell ez a vászon, mert még gyenge vagyok kelet nagy napjához és télen is sok nekem a fénye.

Ha szobám ajtaján kilépek és megállok a nyílt, farácsos folyósón, akkor hegyeket látok.

Magas ez a hegy messziről is. Kék, elomló, hosszú lánc.

Ha hajnalban nézem, akkor még szürke ködruhába csavarva alszik; ha napkelte idején, akkor kék fejét felemeli és kelet napjának minden ragyogásával mossa le arcáról az álmot.

Napközben mindig magasan, magánosan és mozdulatlanul állja őrhelyét a föld fölött; alkonyattal pedig színruhákat ölt és az élet színes, sokarcú dolgairól mesél.

Alkonyatra megkomolyodik és ünnepélyes lesz, mint egy oltár.

Valóban, kinyújtott keze úgy tartja a napot, mint az élet megérett, mélyen piros áldozatát: egy nap ajándékát nyújtja hódolattal Annak, Aki egyedül érdemel ilyen áldozatot.

Láttam közeli is ezt a hegyet, sőt jártam is rajta.

Hatalmas és éles sziklatömb, csak a szíve körül zöldelnek erdők és nagy szétágazó ujjai mögött, ott a tenyerén nyílnak virágok.

Alig van nap, hogy ne nézném a hegyet.

Mert tanítómesterem lett ő is, mint minden dolga az életnek.

Sokszor beszélgettem magammal a Békéről és sokszor kérdeztem a Földet, hogyan kell elnyerni azt.

A tenger felett, de mikor már-már értetem tanítását, mikor végtelen békéje már-már lelkembe szállt: felkelt egy iszonyú szélvihar, megostorozta a vizet s a békés tükör összerándult, megzavarodott, sikongott, bömbölt és tajtékzott.

A tenger beszélhet a Békéről, de a Zavarról, Háborúról, Rettenetről és Ziláltságról is van tanítása.

Nem bízhattam hát nagyon a békéjében, mert szeszélyes ő és békéje bizonytalan — biztosabb útmutató után kellett néznem.

Néztem és egy napon megláttam a Hegyet.

A hegy mindig egyhelyben áll, a hegy mindig mozdulatlan, a hegy mindig magas, a hegy mindig földön áll, a hegy mindig az Égbe meríti arcát.

A hegy törhetetlen és iszonyúan erős,

a viharnek nevet és port dob a szélvész szemébe.

A hegy jóságos, mint egy kék szem, a hegy olyan, mint egy lebegő álm, mégis a hegy szikla és széttöri azt, aki szét akarja törni őt.

A hegy olyan, mint a szeretet: szigorú szikla és puha talaj mintha nem is volna rajta, — mégis adakozó és termő földdel súlyosítja magát, hogy szíve körül zöld erdők élhessenek és erdeiben őzek szalad hassanak. Tör van a szívében, hogy kibugygyanó, habos, kristálytisza forrásvizében fürödhessenek a felhők, ihassanak az őzek és az erdő madarai még nagyobb kedvvel énekeljenek a forrás tiszta, gyermeki kacagásától.

Ezt mind megmondtam a Hegynek és vártam, hogy visszafeleljen.

Sokáig kellett várnom, de egy napon, végre is meghallottam válaszát.

Rövid szó volt, szél sóhaja hozta, nap-sugár fényezte, erdők hűvös illata érzett rajta — a hang olyan volt, mint a forrás tiszta nevetése, madarak gazdag éneke és magának a hegynek kemény, mozdulatlan, időtálló sziklája.

Béke! — hallottam a sokat hallott szót, de most már tudtam, ez a hang az egyetlen, melyet békének lehet nevezni.

Béke, — üzente a hegy és tisztelettel feléje fordultam.

Alkonyat volt ezen a napon.

A Hegy kinyújtotta sziklakarjait és tenyerébe szállt a Nap, oda, hol a virágok nyílnak.

Kezében olyan volt a Nap, mint valami élő és vérző kenyér, az áldozat boldogságában. Mint egy Krisztus-Test, Aki megsebzí magát, hogy mindent odaadjon áldozatul, a legszentebbet, az élet hordozóját, a vért is.

Néztem a Hegyet s ő állt előrenyújtott karral, nap-áldozatának fenséges fényében.

Béke — mondta és megemelte kezét.

Béke — mondta és arcát látni sem lehetett már, annyira belétűnt az ég komoly és mély kékségébe.

Béke — mondta harmadszor is és ebben a pillanatban eltűnt kezéből a Nap: áldozata tetszésre talált.

Azóta sokszor kiállok fehérvászon függönyös szobám ajtaja elé, a nyílt, rácsos folyósóra.

Együtt mondom a Heggyel: Béke.

És tanulgom, hogy a Béke az Áldozatban van.

Aki mindent odaad, Áldozatban, annak kincse a Béke.

Alkonyodik, ki kell lépnem szobám ajtaja elé.

Több békét akarok és Nagyobb Áldozatot.

Vágyakozom a Békére, az időtlen, derűs, adakozó, szíves, könnyű, színes, kacagó, fájdalmas és sziklakemény békére, mely akkor jön, mikor az Áldozat teljes.

ÖRÖM.

Az öröm kicsi madara az életnek.

Egyszercsak bejött, mikor szobámban dolgoztam, nem vígan és nem szomorúan, csak csendesen, nyugodt kötelességgel.

Öröm, kicsi, színes madár, honnan jöttél?

Belülről: magamból, felülről: az Égből, vagy kívülről: a világból?

Még nem tudom, de nem is nagyon fontos mindent tudni.

Ülök és magam elé nézek. Munkámnak egyszerre értelme lett, többet és jobban dolgozom, úgy hogy jut időm lehúyni szemem és nézni téged, kis vendég, kis madár: öröm.

Tollaid ragyognak, szárnyad verdes, apró szemed kacag és éneked felveri szobám csendjét.

Valaki rám gondolt talán? Valaki levelet írt és most zárja le éppen? Valami sikerülni fog? Valaki indul felém egy kézszorításra? Meghallgatta egy fohászatot Isten?

Nem tudom, de minek tudni mindent?

Kis madár, öröm, beröppentél az életembe.

Nem tartalak itt erőszakkal, te szabadon
jössz és távozol.

Te nem a nyugalom és béke vagy, a nagy
tenger csendesen hullámzó harmóniája; te
a futó öröm vagy, felcsillanó mosolygás és
könnyű napfény, kacaj és ének életem ko-
moly egén.

Ma eljöttél, köszönöm.

Ha elhagysz, nem kiáltok utánad.

Biztosan máshova is el kell menned:
menj, repülj kis madár, oda repülj, ahol
legjobban várnak!

POR.

Utam itt kanyarog a föld országútjain, hiszen, mint minden ember, vándor vagyok én is.

Kezemben bot az éj kóbor kutyaí ellen, ruhám megkopott és cipőm elnyűtte a sok gyaloglás.

Messziről jöttem: dunántúli dombok lejtős és emelkedő ösvényei neveltek, de jártam nagy hegyeket is táguló tüdővel és alföldeket, ahol megtanultam messze előre nézni.

Utam elvitt folyók partjain, hol halászok vetettek hálót; erdőkben is jártam, hogy megismerjem a magány minden gazdagságát.

Sok minden elhagyott, sok minden elért, de utaim nem fogytak el: lábam erős és ügyelehet, messze kell még mennem.

Utakat járni kötelességem, hiszen nincs házam az utak szélén: nem állhatok meg békés lakásra sehol.

Am pihenőnek kínálkozik néha egy kidőlt, évezredes fa, egy gémeskút vagy egy forrás az erdők szélén.

Ilyenkor leülök, tarisznyám egyszerű ételét falatozom és lábam elé nézek, a földre.

Sokszor így pihenő idején észreveszem,

hogy lábamon por van: poros lett az arcom, a ruhám a lelkem.

A forrás körül csendes az erdő, némaság, áhítat ragad meg, leemelem kalapomat, keresztet vetek és leporolom cipőmet, a ruhámat; a forrás fölé hajlok, megmosom az arcomat és egy sóhajjal a lelkemet.

Mert lelkem nem a víz mossza meg. Életemnek ezt a kis szakaszát, mely egyik pihenőtől a másikig visz, az imádságom, önvizsgálatom és bánatom mossza meg.

Utat kell járnom, az úton pedig por van.

Szeretem járni az utakat, de a port nem szeretem. Elvásítja cipőimet, beszennyezi arcomat. Gyöngyöző veritékem feloldja a port, sáros lé csordul arcomon, égeti pórusaimat.

Igen, az élet útjainak pora egészen lelkemig ér. Ott is szennyes foltokat hagy, ott is mar és éget.

Én pedig nem akarom ezt. Azért jöttem, hogy lássak, énekeljek és elvégezzem a rám bízott feladatot.

A por elhomályosítja belső látásomat, zavar és nem tudok nyugodtan énekelni: szennyes lélekkel pedig nem tudom elvégezni tiszta munkám.

Gyaloglásaim közben hát keresek félre-eső magános helyeket: erdőszélen, forrás előtt. Tisztulok, mosdom, imádkozom és

gyónok, mert megtanultam: derűs lélekkel járni a nyugalom örök biztonságában, igazságot látni és hirdetni a föld színén csak mindig megújuló, portalan tisztasággal lehet.

PIHENŐ.

Fáradtnak éreztem magam, pedig pihenni nem volt idő, csupán az az öt percnyi út, mely a könyvtártól szobámig vezet.

Pihenni kéne, gondoltam és eszembe jutott, hogy egyszer kint, messze-vidéket jártam.

Meleg volt, égetett a nap, nagy út szaladt előttünk a végtelen síkon: ketten voltunk akkor, csorgott a verítékünk.

Nem messze tőlünk kis mongol ló járt körbe egy kert végén és vizet hajtott az öntöző-csatornába.

Arra indultunk. Süppedtünk a homokban, de arrébb magas szárazon állt a cirok és nagyon hívó hangja volt a kerekeskút nyikorgásának.

Mentünk hát feléje. Verítékünket már nem is töröltük, hadd csorduljon, mindjárt itt a kút, kút mellett árnyas fa, a kútból vizet hoz fel az ügyes mongol lovacska, palánták között egy gyerek áll: szólunk neki, hogy pihennénk és megmosdanánk a kútnál.

Igy is történt. Mosdottunk. Hideg volt a víz, mint a jég és tiszta, mint a harmat. Leheveredtünk a fűre — emlékszem, csupán öt percre, de ki is pihentük magunkat.

Valóban, lassan jöttem fel, elmúlt öt perc a könyvtár és szobám ajtaja között.

Amint dolgomhoz látok, pihentnek érzem magam.

Kedves kút, ott a messze síkságon, kis út mellett, egy kert szélén: köszönöm pihentető emlékedet!

Lehet, látlak még egyszer, ha arra viszutam; de úgy látszik, nem is kell arra mennem.

Elég felidézni ötperces pihenőm emléket, kedves kút s öt perc emlékezés olyan, mint akkor a valóság volt.

NÉGYEZERÉVES EMBER.

Emlékszem, középiskola után a zártságtól szabadultan, úgy mint iskolatársaimat, engem is elfogott a film-láz.

Egy balatonparti fürdőhelyen majd minden este moziban szorongtunk.

Történt, hogy a „Négyezeréves ember”-t hirdették meg, de közbe jött valami, úgy-hogy nem tudtam elmenni.

Adós maradtál élet a négyezeréves emberrel — gondoltam nem kis bosszúsággal.

De futott egyet az élet és amit megtagadt egy koholt film, azt megadta maga az élet.

Kezdj el utazni, gyere Kináig s ott délen a magas hegyek között embereket fogsz találni állatbőr ruhában. Ezek a hegylakók a kínai bennszülöttek, éppen úgy, mint Amerikában az indiánok.

Kína mostani népe napjainktól visszafelé úgy négyezer év körül számítja bevándorlását, maga sem tudja milyen irányból. Mikor beléptek, éppen úgy, mint a magyarok a Duna-Tisza közén — ők is találtak őslakókat. Erősebbek voltak náluk s ez a nép felszorult a hegyekbe.

Most is úgy élnek, mint akkor. Állatbőr

a ruhájuk, vadászatból élnek és nem ismerik az írás tudományát.

Ezek az emberek lehetnek gyerekek, vagy öregek, egyedül ez illik rájuk, hogy legalább négyezer évesek.

Hiszen megállt velük az idő.

A hegyen nem bántja őket senki: azokban a vad hegyekben csupán ők tudnak élni, élnek hát megmerevedve, zavartalanul, úgy, mint négyezer éve.

De vannak még náluk is ősbibb emberek.

Gyere fel Pekingbe és keresd fel egy híres tudós laboratóriumát, ott a zajló város szívében. Kis szekrényt tesz majd eléd, felnyitja fedelét és egy ember fejcsontját mutatja meg.

A Pekingi Ember csontját.

Hogy miért hívják így, nehéz volna megmondani. Nem kínai ember fejcsontja, mert mikor a kínaiak ki tudja hol voltak, ő már ezen a földön élt. Nem Pekingben, de nem nagyon messze tőle egy dombos hegy sziklabarlangjában.

De vannak még élő és könnyen látható négyezeréves emberek is.

Állj ki alkonyat felé a város egyik kapujához. Hosszú sorban bamba tevék camognak otrombán, súlyos teherrel a hátukon.

A legelső teve orrába fűzött karikából kötél vezet egy kemény, szikár és szívós mongol kezéhez.

A mongol nyugodtan ballag, akár tevéi. Az időtlenség egykedvűsége ül arcán, nem érdekli a város fogataga. Nem szívesen jön le ide az emberek közé, a városba.

Hazája a magas mongol pusztaság, hol testvérei borsátrak alatt élnek, legeltetve állataikat. Ha elfogyott a gyér fű, apró, de vad pusztai lovakra kapnak és vándorolnak tovább, úgy, mint ezredévről-ezredévre apáik.

Ez a nép is kihalásra ítéltetett, mert élete megállt.

Nem vesz kezébe ásót, nem kell neki a ház, vándornak született, a gondolkodás és művelődés igénye nélkül.

Vándorol, megy, ameddig lehet, ahova lehet.

Majd ha nem lesz hely számára, lassan, nagy nyugalommal megássa sírját, hosszú kését lovának szügyébe vágja és belékapaszkodik, mert vele együtt akar a sírba zuhanni.

Igen, Keleten él még a sokezer éves ember.

Még él s amit egy ostoba film megtagadt, azt megadta az élet: láthattam és láthatom nap-nap után, vándorlásaim közben.

KATONA-FESTŐ A PARKBAN.

Pekingben az utolsó császári ház egy hercegének palotája és parkjai most megnyíltak: mindenki szabadon járhat ott.

A parkban, ott, ahol a két tó kék vize gyűrűzik a lépdelő gémek hosszú lába körül, ott egészen közel a vízhez: japán katona ül és a tájat festi.

Arra megyek, hiszen itt nem tilos nézni azt, hogyan dolgozik a művész.

A tórészletet festi a gémekkel, a szomorúfűzeket és a kanyargó utat.

Nem kell sok hozzáértés: vásznáról és keze mozdulatáról leolvasom: művész.

Most hátrafordul és látom, hogy közkatona, elnyűtt sapkával, kopott uniformisban. De arcán azt is látom, hogy tanult ember.

— Kevés pihenőidőmet így töltöm el — szólal meg szerényen, tört hangon, angolul.

— Kedves szórakozás — felelem egyszerűen, s ő folytatja:

— Az egyetemen is sokat festegettem. Megmagyarázni nem tudom, nagyon furcsa érzés, de életem egyetlen öröme a festészet.

És dolgozik tovább, zavartalanul.

Állok és nézem.

Művész vagy, azért vettél ecsetet a kezedbe.

De nemcsak művész, gyilkos is vagy. Pihenni küldtek, biztosan csatából jöttél. Ujjad most könnyedén tartja az ecsetet, de nemrég a puska ravaszát húzta el és egy sikoltás igazolta, hogy jó lövő vagy. Fáradtan pihenni jöttél, lemostad a vért s vásznad elé ültél, festeni, tenni életed egyetlen boldogságát.

Ember, csodálatos, rettenetes; titokzatos: ki vagy te hát?

ÓRA.

Naponta figyelem a bal csuklómon ezt a hasznos jószágot.

Minden este kilenckor felhúszom immár három éve s azóta meg nem állt szíve, egyugyanazon ütemre ver.

Pontosan egy perc alatt futja be körét a percmutató; egy óra alatt az órajelző nagy nyila s félnap alatt egyszer megy körül a kisebb.

Születésem óta inkább vagyok bal, mint jobbkezes, tehát balkezemet többször használom s így erős próbákat áll ki órám.

Teniszezttem vele, köveket hajigáltam, sokat és gyorsan járok, neki verem a falnak s órám szíve nem ver olyan rendetlenül, mint az enyém: mindig ugyanúgy, mindig ugyanannyit, pihenés nélkül, szakadatlanul, pontosan.

Félelemmel nézem az órámot. Nem kell halálfejet tenni asztalomra, komolyabb figyelmeztető ő annál.

Nemcsak mert fekete lapján fehérek a mutatók s ezek a mutatók úgy látszanak, mint egy csontváz a sötét sírban, hanem mert, mert... ez az óra mindig pontos.

Nem kell igazítani soha. Ha néha havonta három percet késik, mulasztását behozza a következő hónapban.

Ez az óra pontos és kétségbeejtően szabályos. Nem tesz mást, csak a dolgát, de ezt aztán hiánytalanul véghezviszi.

Egyszer majd megáll az óráam. Valószínűleg azért, mert kezem ereje elfogy, a halálba merevül és este kilenckor nem lesz többé, aki felhúzza.

Lehet, hogy eldobják, hiszen ócska óra lesz addigra, úgy lehet.

Engem is eldobnak jó messze az emberekől, a föld alá.

Órámat eldobják s ezzel vége.

Engem elföldelnek és ezzel nincs vége.

Mert számonkéri tőlem az, aki a semmiből felhozott a világra: számonkéri a másodperceket, perceket, órákat, a fél- és egész napokat.

Ha megállnám helyemet, mint az óráam!

Ha elmondhatnám, hogy igen, néha késsem, de siettem és jóvátettem. Eltekintve kis sietésektől és késésektől, pontosan, jól és hűségesen jártam.

Fekete óráam, fehér mutatóiddal és számaiddal, mennyire szeretlek!

Te vagy az én jóbarátom.

Mindíg velem vagy, hallom biztos és pontos szívverésedet.

Gyakran rád nézek.

Ne felejtSD el, ha az időt kérdezem, mindig hozd eszembe azt, azt a másikat, a fontosabbat is, óráam.

HÓ ÉS FA.

Mondd csak, nem különös, hogy annyit beszélünk a hóról? És hozzá: a hó mindig az öröm, fehérség, tisztaság, játékos gondtalanság és ünnepek szimboluma.

Van ebben valami egyoldalúság.

A fáról viszont alig hall valamit az ember.

Mintha a fa csupán azért lenne, hogy virágozzon és teremjen, zöldeljen tavasszal, kopaszodjon ősszel és dideregjen télen. Legfeljebb még, hogy madarak szállhassanak rá s magasból hallhassuk éneküket.

Reggel hullt a hó s most, délfelé egy nagy fa alatt állok: ezért jut hát eszembe ez a két dolog.

Ha választani kellene, inkább lennék fa és semmiképen sem hó.

Nézd. A hó lehull, fehér, imbolyog, ragyog, játszik és gondtalanul boldog. Leszáll háztetőre, fákra, udvarokra; lehet gyönyörködni benne, játszani vele, hóembert csinálni, labdázni, de.

Itt a déli nap, olvadni kezd és borzalmas ilyenkor a gyönyörűségés hó.

Az udvaron utat sepertek s most a porral kevert hó szennyesen és lucskosan haladoklik. Összeroskad, tehetetlenül sír és vigasztalanul fogy.

Nem szeretnék olyan lenni, mint a hó.
Inkább, mint a fa.

Nézz a fára. Törzse erős, mintha gránitból volna. Ága finom és játékos: minden ága külön költemény.

Levelei mélyen zöldek késő tavasszal és lágyan zöldek kora nyáron.

Ősszel ezer színűek, télen aludni tér a fa, kemény, komoly és ígéretes álommal az új tavasz felé.

Akármilyen évszak jő rá, gyökerei mélyen fúródtak a földbe és állva marad. Ágai széttárva néznek az Égre, mert a fának nem elég a föld és nincs kedve szétterülni rajta.

A fa áldozatos. Nézd, milyen igénytelen. Nem kell neki sok a földből, kevés a földszinti környezetből. Az éggel szemben igényesebb, de nem szerénytelen. A felhőktől esőt kér, a naptól fényt s ezt nagy, adakozó hálával fogadja.

Mindezekért kész odaadni virágait kalapunk mellé, ágait fészkül a madaraknak és nem lázad az ellen sem, ha télen fázunk és kályhánkba tesszük, hogy felmelegítse fagyos életünket.

Szép a hó, ez a percnyi, ritka ajándék, de szebb a fa.

Akárhányszor látom, olyannak tűnik, mint egy felkiáltójel az élet szövevényes sorai között.

Kiáltását elfogadom: igazad van fa, olyannak kell lennünk, mint te vagy!

BESZÉDES SZÍNEK.

A színek szavát nem könnyű meghallani és még nehezebb megérteni.

Akárhogyan, de rendbe kell jönni a szín-skálával, mert nagyon is hozzá tartozik az élethez.

A szem lát és látni kíván.

Amit lát, nem az alak csupán, elsősorban szín.

Amikor színskálát mondok, nem egymásmellé helyezett festékes dobozokat értek valamely üzlet kirakatában.

Élő színekről van szó; hiszen jól festeni csak az tud, akinek élő a lelke és az élő élet színeit teszi vászonra.

Színe mindennek van: égnek és földnek, víznek, élőnek, élettelennek, arcnak, szemnek — mindennek, amihez az Ég napja elér.

Vannak mesterséges színek is, egy rossz festmény, egy nyomtatott könyv fedőlapja, cipő, ruhaszövet, reklám az utcán... kit érdekelhet komolyan ez?

Minek foglalkozni a mesterséges színnel, mikor éppen olyan közel, sőt közelebb vannak az élő színek?

Eddigi életem legnagyobb élményei a színek.

Nem a karácsonyfadísz alakja szép, ha-

nem a libegő gyertyalángon megcsillanó színe.

Nem a csillagszóró enyvezett, szürke rudacskája, a szikrák fénye szép.

A levegő nem mond semmit a szemnek, de az ég igen, mert az ég barnásan viharfelhős, álmodón rózsaszín, mélyen kék és imádságosan tiszta; fátyolosan szürke és zokogón fekete.

Hosszan elnézzük a csillagokat alkonyattól késő éjfélig, talán a hajnalba várakozón, mert mesélnek a csillagok, sokszínű, csodálatos dolgokról: mind másról és mind másképen, hiszen fényre és sugárzásra, árnyalatra és színre nem egyformák.

A tenger félelmetes, mint tömeg és erő, mint hatalom és kiterjedtség, mint mélység és átlátszóság; de ha visszagondolok a tengerre, emlékszem, a négyezer méteres mély felett így szóltam: mély, mint az indigó. A partokhoz közel pedig: sekély, mint a szürke. Ha felhő húzott el felette: érdekes ez az árnyék, olyan, mint a barna. Ha hal vetette fel magát: olyan a hal és a felcsapott víz, mint a folyó ezüst.

Ha haragudott a tenger, nem bömbölése rettentett meg, hanem tajtékzó sötétje. Ha álmodozva nyúlt el végtelen békéjében, így szóltam: ez a lágyan nyugodt kék olyan, mint a titok: átlátszó és át nem fogható.

Egyszer így nézelődés közben kaptam rajta magam, hogy mikor színt látok, mindig belső élményem van.

A szín gondolatot és hangulatot, meg-látásokat és érzést küldött nekem.

Néha pedig belső állapotomat belévetet-tem a színekbe.

Sokszor összetalálkoztunk: a szín és belső életem egyet fejezett ki: ilyenkor nagy, boldog értések szálltak a szívembe.

Talán nem vagyok költő, de gondolom, költő és egyáltalán művész nem lehet szín-vak. És valahogy belső gazdagság sincs színek nélkül, még a vakoknál sem, csak-hogy ők máshonnet veszik a színt, nem a szemeiken át.

A színek önmagukban nem mondanak sokat, de sokat vallanak arról, amiről fe-lénk néznek.

Piros, mint ilyen nincs, legfeljebb ruha-szövet-mintakönyvben.

De ha a piros a kelő vagy alkonyati nap felől, egy ember egészséges arcáról, egy csillag tüzetől, a kályhád parazsától, egy kicsorduló vércsepp felől ér hozzád, ugye mennyi mindent elmond?

A szín talán földünk leggazdagabb aján-déka.

Még nem volt, aki leírta, festette vagy egyáltalán meglátta volna az összes szí-neket.

A szín a legbizonytalanabb, legmegfoghatatlanabb, mégis valóságok valósága, mindenütt jelenlevő.

Álljunk, gyere a pázsitra, a városon kívül, ahol gyerekek kergetőznek.

Mit láatsz? Ha pillanattal előbb valaki haragra hajszolt, azt mondod: olyan ez a zöld rét, mint az én haragom. Sötét, változatlan, engesztelhetetlen zöld.

Ha valami mély bánat csitulása közben nézed, így fogsz szólni: ez a zöld rét olyan, mint a reménység. Biztató, ígéretes, nyugodt és mély. Nem tudom elhagyni, egyre nyugodtabb vagyok, ha látom.

Ha játszi, könnyed hangulatban vagy, kis, de kedves öröm közben, azt fogod mondani: milyen egyszerű, kedves, kellemes, megható és tiszta ez a zöld rét! Mint az öröm: csupa derű, hangulat és megelégedettség.

Ha átdolgozott, hosszú napok után lépsz a rétre, így fogsz szólni: Ez a zöld rét a pihenés. A megnyugvás. A fellélekzés. A felszabadulás.

Ha kifosztott, árva és üres vagy, a rétre állsz és így szólsz: soha nem hittem, hogy ilyen gazdag ez a zöld rét. Mennyi melegség, árnyalat, tömött, érett gazdagság ragyog zöldjében!

Nos, folytasd. A réttel, aztán kezd el egy faággal, kérdezd egy madár tollának

színeit, a hajnalt, az alkonyt, a villámlást, a hegyeket, az emberek szemét, a napfényben csillanó harmatot, mindent, az Egész Teremtést.

Bár végére nem érsz, elfáradsz hamarosan.

Elég, csukd le a szemeidet. Figyeld meg csukott szemmel, csendes, belső szemlélődésben, mit is láttál.

Színes, széteső, jelentéktelen hangulataid eltűnnek és nagy valóságok érlelődnek benned.

Mikor újra felnyitod szemed, már többet értesz a színek szimbolikájából. Többet, igazabbat, mélyebbet és örök értékűt látsz.

Életem legnagyobb élménye a színek. Néztem gondtalanul és elragadtak a színek mérhetetlen gazdagságukkal, mígnem eljött az idő és lehúnytam szemem.

Mire felnyitottam, csodálatosabbnak tettség az élet: többet tudtam és értettem, egyre jobban csodáltam Istent s Őt, a végtelenül Egyszerűt jobban megközelítettem az élet színein át, mint hosszú évek könyv fölött görnyedő óráiban.

MÁMOR.

Nem, nem a bor és a szerelem mámoráról szólok!

Bort nem iszom, a szerelemmel pedig nincsen dolgom.

Valami más mámor ez, ami eltöltött ma engem, felkelés után másfél órával, éppen mikor hatot ütött az óra.

Valahol távolban kakas kukorékolt, az ég nagy ívén átlátszó, finom szürkület-függönyök lebegtek, de Valaki egymásután, finom kézzel leemelte őket az Ég arcáról.

Még csak február második fele van, de felénk, Keleten: Tavasz!

Két héttel előbb, ha kiléptem szobámból ilyentájt: éles tűvel szurkált a hideg.

Ma nem, ma csendes, halk és enyhe szellő beszélgetett kertünk ciprusai között s ahogy meglátott, hozzám futott és átkísért az udvaron.

— Mi ujság? — kérdeztem és ő így nevetett:

— Tavasz van! A nap aranyos jókedvvel készül az égre és legszebb aranyát szórja majd le ránk. A hold, nézd meg, olyan, mint egy lótuszlevél. A rizsföldeken térdig érő víz áll. Mesélték a földek, hogy nemsokára

kiballagnak a lusta, fekete bivalyok és téltől meggémberedett hátukon végigcamognak. A földművesek már rendezik ekéiket, közel a rizsvetés ideje. Szürke arcom kivirul — mesélte a föld (mondta csacsogva fülembe a szél) — szürke arcomon az élet színe éled.

A hegyeknél is voltam! Mondják, hogy fagyott testükben megmozdult a sziklacsontjuk és olyan kedvük jött nyujtózni, hogy meg is tennék, ha nem félnének földrengéstől.

De sietek tovább, — csacsogott egyre a szellő — várnak az ébredő madárcák a bokrok között. Együtt játszunk ma egész nap és tréfákat mondunk az új rügyeknek.

Tavasz jön, tavasz! — nevetett fülembe a szél és tovaszállt.

Bennem pedig kinyílt valami, egy télen befagyott ajtó.

Fagyát leolvasztotta a Tavasz. Beléptem. Az élet ezer új ragyogása fogadott.

Életem oltárán mosolyogva várt az Isten és megsimogatta száraz arcomat.

— Örülj, örülj, — szólt — Tavasz jön s a Tavasz a tiéd.

Megrázkódtam erre a szóra és úgy tűnt, hogy nem ért engem soha fáradság, gond, baj és bánat. Új ember vagyok, ma születtem.

Vagyok újszülött, telve az élet elnyerésé-

nek vágyával, telve a növekedés reményével.

Ajtóim kipattantak, tárva állnak az induló Tavasz felé.

Csupa hit, öröm, remény és szeretet vagyok. Tavasz jön, elragad a meginduló, új élet mámore.

Vidámnak kell lenni bizakodón és gondtalanul.

Vidámodik az Élet: életem, élet pajtása, megtörtént a varázs. Átlebbent rajtad az első tavaszi szél, az újuló, friss, boldog élet tiszta mámorával.

FÉNY.

A fény nagy-nagy szimboluma az életnek.

Amit életemben először láttam, az a fény volt.

Kora hajnalban születtem, derengésben, hajnal hozott a karjain.

Eljegyeztek-e a fények? A fény szerelme lettem.

Lestem őt derengésben és sötétedésben, az izzó napban, a csillagok ragyogásában, libegő gyertyafényben és a sokfényű holdban.

Nap, erő fénye; hold, szelíd fény; csillagok, ti az örökdő szeretet fényei; szentjánosbogarak, ti apró, örömteli fények — de sokszor álltunk szemben egymással cseplgetve fényeinket!

Lélek, élet pislogó, lobogó, ragyogó, vakító fénye — áldott legyen a fény, mindenek ragyogása, élet sugárzása, fehérség harmata, gyermekek és szentek szemefénye!

Amikor születtem, derengés volt és hajnal hozott a karján.

Amíg élek, fényt akarok magamban és kint, fönt és lent az élet kísértő árnyai között.

És ha meghalok, Örökkévalóság Fénye,
gyúlj ki bennem, Mindenség tiszta fényei,
nyissatok könnyű, fehér rezgésű utakat;
minden fények Ura, Leginkább Fény, Isten,
nyúlj le értem és emelj magadhoz, oda,
ahol fény, fény: Te vagy.

HIT.

Színes dolgok látogatója, apró dolgok babrálója, sokágú, összetett hitű lélek: leegyszerűsitem az életemet.

Egy hit akarok lenni, mert más nem használ nekem s szüntelen hallom, hogy ez kívántatik tőlem.

Szétszórom apró, mindenféle hitem törmelékét.

Hitem többé nem kis tó, mindenféle aprósággal partján, vizében és vize felett, — nekem a Tenger hite kell, négyezer méteres mélységig, az örvénylő, a tiszta, a határtalan és mérhetetlen hit.

Mert a tengerben is sok minden van, de lényege ő maga, a Tenger.

Akarom, legyen bennem is sok minden, de átfogja mint áramló, sík és mély, mindent betöltő végtelen, a Hit.

Igen, a Tenger a leggazdagabb! Érinti a földet, magában hord millió életet, benne fürdik az egész égbolt, de mégis, mégis, a tenger Tenger marad.

Nem kevesebb, ennyi kell a Hitből.

Belétemetek mindent: minden tudást, gondolatot, színt, alakot: mindent, amit eddig hordoztam és mindent, előre, amit még el fogok nyerni.

Hitem kis tó korában egyszer megláttam Istent s szétvettem a partokat. Tengere akarok lenni a Hitnek, hogy nagyon, mindig tisztán és végtelenül lássam: Istent.

ÁHITAT.

Szombat volt, késő délután, közel alkonyathoz.

A templomban kis csoportok álltak hófehér vászonnal takart asztalok mellett.

Én csak két embert láttam.

Egy hetvenéves, vak öregembert, és egy hétéves kislányt, aki az öreg vakot vezette.

Száz ember keresztelkedett ezen a délutánon.

Kisbabák, anyák, fiúk, lányok, apák, nagyapák és nagymamák.

Csak két embert láttam: egymás kezét szorították szomjas várakozásban.

Mikor a kislány homlokán végigcsordult a keresztvíz, lehajtotta fejét, aztán felfemelte lassan, nagyon lassan. Csukott szemét felnyitotta és az Ég felé nézett.

Szemén át a lelkére láthatott az Isten, hiszen még ember is odaláthatott. Olyan tiszta, mély, átlátszó, homálytalan volt ez a fekete, ragyogó szempár.

Csak Isten tudná elmondani, mit látott a két tiszta szem mélyén.

Én csak álltam megmerevedve, pedig szerettem volna a gyerek lábai elé borulni és megcsókolni a kezét.

Ő nem tudta, mennyire szép, nem tudta, hogy olyan, mint az ég angyalai.

Mikor az agg világtalan szemeivel nem látva, mégis, a vakok csodálatos ösztönével megérezte a keresztség közeledését — ő is lehajtotta ősz fejét. Arcára néztem: ezer barázda, az élet mérhetetlen fájdalma, szenvedés és hosszú évek vigasztalan megpróbáltatása állt rajta.

Mikor felemelte fejét — ha elvesztettem volna szem elől őt — nem ismertem volna rá.

Ráncai eltűntek, arca kisímult, hasonló lett a kis gyermekéhez, aki kezeit szorongatta.

De szemét nem nyitotta fel, ő soha nem fogja erre a világra nyitni többé a szemét.

De tiszta és békés arca elmosolyodott.

Istenem, hogy teremhet földön ilyen boldog mosoly?

Ez az ember, aki bizonyára nem értette jól át a megmagyarázott katekizmus minden szakaszát, ez az ember látott!

Hiszen belülről fakadt mosolya, befelé tud csak nézni: belül látott meg valamit.

Egy vak koldus, egy rongyos ember találkozott magában Istennel.

Mély sóhaj szakadt fel fáradt tüdejéből és arcát fény öntötte el.

Szégyeltem magam előtte, szégyeltem minden tudományomat, vakságomat, csekély hitemet.

Megragadtam a kezét a hű kutya ragaszkodásával, aki ura örömének a maga gyatra képességei szerint részese kíván lenni.

A vak ember megszorította kezemet, de arca nem mozdult.

Előre nézett, oda, ahol semmi földit nem láthatott.

De arca elárulta, hogy lát, élesen, tisztán és biztosan.

Sugarak törtek fel lelkéből, átfutották arcát egyre fényesebben, egyre tisztábban, egyre inkább nem erről a világról való mosollyal.

Aztán megindultak kifelé, két ember: egy kisgyerek és egy öreg vak.

Én pedig lebuktam az oltár elé, összehajtva, könnyesen és boldogan.

Mert találkozhattam az áhítattal.

ITÉLJ.

Ne ítélj, halljuk az Új Hír egyik súlyos kijelentését, s valóban, aki ítél, ítéletet von magára.

Emberekét is, de ez nem lenne olyan végzetes, ha Isten nem azonosította volna magát embertársainkkal.

Mégis van egy ítélet, melyet gyakorolnunk kell.

Onmagunk ítéletét.

Figyelj egy keveset.

Embersorsunk nem kis tragédiája, hogy még csak figyelni sem tudjuk magunkat. Külső kényszerek, elfoglaltságunk, menekülésünk az őszinteség elől, szerteszórtnak bennünket és nem tudunk rá felfigyelni: mit mond életünkről belső életünk, melynek kapui csukva, lakatai rozsdásan siratnak bennünket.

Az első volna tehát, hogy kicsit nézzünk magunkba.

Ezt teszik is nem kevesen, a nélkül azonban, hogy tudnák: nem elég.

Egyszerű tudomásulvétele annak, hogy mi történik bennünk, lehet első állomás, de aki itt megáll, az itt is hal meg.

Életünknek ez a tisztelet megrekedése

elveszi derűnk, tisztaságunk, békénk, rugékonyságunk: megunjuk és megundorodunk magunktól, mert nem vagyunk Választóvizek, friss, üde, ragyogó és áramló hegyipatakok, hanem Állóvizek, ahol minden vizinövény, gaz, hinár, moszat és békanyál tanyázhat.

Lehetnének hattyúink és ezüstpikkelyes halaink kagylóinkban gyöngy teremne: de ezek az értékek hogyan születnének és élnének szennyes vízben?

Igen, ítéld magad.

Meg kell tanulnunk a bennünk és kívülről belénk szakadó dolgok felett az ítéletet.

Aki nem ítél azon, hogy gondolata, vágya, érzése, óhaja, induló öröme jóra, igazra, nemesre és örökre visz-e, az lassan elposványodik, megzavarodik, elfásul és halott lesz éppen ott, ahol legjobban kelene élni.

Vigyázz tehát és állj őrt érzéseid, gondolataid és cselekedeteid felett.

Mi legyen a mérték, az a Választóvíz, melyhez ítéleted szabjad? Önmagad?

Jaj, ne mondd!

Mindíg figyeltem magam és rá kellett jönnöm, hogy közönséges hazugság az a mondás, mely szerint: a magunk életét csak magunk oldhatjuk meg.

Ha magunk nem, hát kik? Mások?

Másoknál magunk többre megyünk, de életünk megoldásáig nem.

Ki hát?

Emlékezz, patakról beszéltem. A patak indul valahonnan, halad valami felé és el-
érkezik valahová.

Gondolkoztál-e már az Apostol rövid,
mindent átfogó mondatán:

Istenben élünk, mozgunk és vagyunk?

Igen. Tőle jöttünk, az Ő mérhetetlen
jelenének tengerében élünk s Hozzá, létünk
teljességéhez megyünk.

Nem lehet más mérték, csupán Isten.

TÖRVÉNY ÉS SZEMÉLYISÉG.

Külön kellene szólni a kettőről, de ennek veszélye van.

Az élet nagyon egy: apró és nagy dolgok összekapcsolódnak.

A Jelenvalók és Örökkévalók közé híd kívánczik, hogy könnyű legyen a közlekedés.

Törvény és személyiség különálló fogalmak lehetnek, ha akarod; de együvé tartoznak, nemcsak ezen a papíron, inkább még az életben.

Törvény alatt sok mindent lehet érteni, de akinek szeme van, látja, hogy Törvény csak egy van.

Ez a mondat hangzott egyszer az ember felé: Szeresd Uradat, Istenedet, szeresd felebarátodat, mint magad.

Nem két törvény ez, csupán egy: kettéválasztva egy vesszővel.

Ez a Kettős Törvény írva volt az Ember-szívbe, a Romlás után pedig megjelent a törvények hosszú sora. Megjött a Tízparancs, az Új Szövetség Törvénykönyve, lejjebb az állam, gazdasági élet, le egészen a klubok törvénykönyvéig.

Mindezekre azonban csak azért volt

szükség, mert az Elsőt, a Főtörvényt nem tartottuk meg.

Ezért kellett a Megváltás.

Mert a Megváltás az Engesztelés Művén túl új felhívás a Szeretetre.

Nehéz lett volna egyedül visszakanyarodni az Isten- és Emberszeretet elhagyott útjaira.

Jézus kellett, Aki Isten és Ember, Egy a háromsággal, de egy velünk is.

Beszélt-e valaki annyit szeretetről, mint Ő?

Cselekedett-e valaki úgy a Szeretet Törvénye szerint, mint Ő?

Most szándékosan megtöröm a gondolat-sort, mert a Személyiség kérdése ide tartozik.

Személyiség vagy Egyéniség fogalom alatt gyakran értünk zárközöttséget, magas hegyet, ahol egyedül lakunk, elefánt-csonttornyot, gazdag ékességekkel, aranylakattal zárva, hogy fel ne mehessen senki a torony magasságába.

A Személyiségnek ilyen értelmezése téves.

Azok a sziklaemberek, akik halottá csontosítják emberségüket, hogy mindenáron feltornyosuljanak fölénk, nem hallva, nem látva, szívtelenül, táruló lélek nélkül, közösségünkől messze, fölényesen, csak önmaguknak áldozva — ők nem egyéniségek.

Torzói az életnek, halott fényjelzők, a tengerparton lámpa nélkül, terméketlen és aszott hegyek, útszéli fügefák, gyümölcstelenül — az ilyeneket megátkozta Isten, elhagyja az Élet, megveti az Ember.

Személyiség az, aki megértette a Törvényt. Aki hisz és vallja a Kettős Szeretetet, de alázatosan tudomásul veszi, hogy képtelen átértetni és cselekedni szerinte a maga erejéből.

Azért hát az Evangéliumhoz menekül, leül Jézus lábaihoz és nyílt, egyszerű, kedves és komoly, bizalmas családi együttlétben tanulni kíván.

Aki megteszi ezt, lassan megérti a Törvényt.

S ez nem más, mint a Szeretet Törvényének feltámadása és újraélése bennünk, legbensőbb életünkben.

Az Evangélium nem holt, hiszen Jézus él.

Él mindenkoron, Mennyben és földön, a földön nemcsak az Áldozatban, de él emberekben is, akik hamisítatlanul egyéniségek.

Hiszen jól tudod!

Kövesd tehát a Születés Barlangjának kis Gyermekeitől, az Ácsfiú életén át a Tanító útján lépésről-lépésre: dolgozz úgy, étkezz, beszélgezz, igyál és aludjál testvéreid között, magadhoz ölelve minden Inségest, Beteget, Bűnöst, Gyermekeket, Műveltet és Műveletlent; fáradj, járj, taníts, gyógyíts, szeress és szenvedj; Testvér, Barát és Atya

légy, készen arra, hogy mindig adj, sokat, mindent s ha netán nagyon megértetted Őt, halj is meg másokért, Szeretetből.

Akármelyik fokozatát járod ennek az emberfeletti útnak, csodálva veszed majd észre, hogy aki legtöbbet ad, az gazdagszik legjobban: aki nem sír, bár sírás fojtogatja, de inkább örül a körülötte örvendezőkkel, annak eltűnik fájdalma.

Igen, aki másokért küzd, az éri el legjobban önmaga célját. És aki föláldozza magát testvéreiért, az nyeri el a leggazdagabb életet.

De vigyázni kell, meg ne tévedjünk. Nem azért van a Szeretet Isten és Ember iránt, hogy nekünk jó legyen. Aki így jár el, az megint nem Személyiség a legtökéletesebb értelemben, hanem ügyes Kalmár, pontos adás-vevés rovatokkal a hóna alatt.

Vigyázzon, ezt a jegyzőkönyvet meglátja Isten és ember s így fog szólni: „raffinált önzés“.

Ez tehát a Törvény és Személyiség kapcsolata.

Az tartja meg a Törvényt, aki lehozza Istent bármilyen alakban az Emberekhez, s az istenibb Embert felnyújtja hódolattal az Égre.

Aki lent jár a földön, örömmel, biztosan, mert otthon van a Földön, semmi nem alacsony neki, különösen testvérei nem, akiket szolgálni kíván.

Szolgálni és nem uralkodni; szolgálni még jutalmat sem várva.

Miközben lelkébe lép a Szeretet legigazibb hőse, Jézus, és eltölti őt, átalakítja úgy, hogy néha-néha ha magába tekint, térdre roskad a Csodálatos Isten jóságától, akit adakozásban felülmúlni nem lehet.

Mert íme, a rokonérzés meghívta őt, lakást vesz bennünk — nos, van-e igazabb Személyiség, mint egy Ember, akiben Isten lakik?

ÉLET.

Amikor életről szólok, két életet értek. Ne hidd, hogy egyféle az élet.

Mindenkinek egy életben kellene hinni és nagybetűvel írni ezt, hogy Élet.

És úgy ejteni, mint a nagy neveket.

A kisbetűs és a nagybetűs életnek szobrot kellene állítani a földön, úgyhogy mindenki lássa.

A kisbetűs undok lenne, hogy csak utálni lehessen, a nagybetűs gyönyörű, hogy csak szeretni lehessen.

Mert a kisbetűs élet annyi, mint az Evangélium Négy Könyvében szereplő „világ”, „világ szelleme” és „világ fejedelme”.

Aki a kisbetűs élet híve, igen, az rokona a sátánnak.

A Sátán fogalma pedig a gonoszság, a mellésíklás, az ellentét, hazugság, szenny, eltévesztett élet, a Bűn fogalma.

Nézz a Sátánnak és Híveinek arcába: közös vonásokra ismersz.

A Sátán önmagát akarja, feltétlenül, féktelenül és egyesegyedül önmagát.

Hívei is önmagukat, mindenáron, minden eszközzel az ember egyeduralmát és istenségét.

A Sátánnak és Híveinek belső parancsa a vér parancsa.

A Vér pedig önző, gonosz, lelkiismeretlen, szennyes, gőgös: mióta a piros és fehér vérsejtek közé belemaródott a Bűn.

A Nagy Élet szobra is a földön áll, de belenyúlik a mérhetetlen Örökkévalóságba.

A tiszta és felhőtlen Ég kékjébe havasok felett: arca a nap fényében fürdik, lába az óceánok tisztaságában áll.

A kisbetűs élet arca Luciferéhez hasonlatos, a nagybetűs Jézus Krisztuséhoz.

A gonoszság misztériuma, úgy látszik a rövidlátó emberek szeme előtt, mint győzedelmes misztérium. A Sátán és fiai győznek a földön — hallik ostoba kacagásuk.

Krisztus Urunk nyugodtan beszélt, hiszen az örök igazság nyugodt és kacajok nem ártanak neki.

Igy szólt: Én meggyőztem a világot.

A Világ legyőzve hever lábai előtt, idő-kön túl, az Örökkévalóság jelenében.

Szeresd a nagybetűs Életet.

Mintázd magadra ezt az Élet-szobrot, hogy benned is élő legyen és beleláss az Élet misztériumába és akik rád néznek, ezt tanulják tőled.

Mindnyájunk hivatása az élet. Ez az Élet.

Ez pedig nem más, mint megmutatni magunkban a Mennyei Országát.

S ez közel van, közelebb, mint a kezünk.

Jézus így szólt: A Mennyei Országát benetek vagyon.

VÁLTOZATOSSÁG.

Életünk nem kis mértékű mérgezője a Változatosság hajszolása.

Én nem mondom, hogy ne szeresd a Változatosságot.

Sőt: nézz körül a világon, amennyire csak teheted. Utazz, ismerj meg földrészeket, tájakat, népeket és embereket, szeresd a Természet váltakozó alakjait és színeit, legyen, ami elszórakoztat — s ez nyilvánvalóan nem lehet mindig ugyanaz — de vigyázz, nehogy narkotikum legyen számodra az újság: minél többet kapsz belőle, annál több kell, egyre izgatóbb és különösebb.

Csömör lesz a vége.

Elveszted magad, üresen és léhán.

A mértéktelen változatosság méreg. Szétromcsolja egyéniséged, felületessé s külsőségessé tesz — igen, a nélkül, hogy telítene, megfoszt minden belső értéktől.

Ahhoz, hogy jól lássunk, idő kell. Ahhoz, hogy feldolgozzuk élményeinket, magány, csend és — Változatosság kell. Ahhoz, hogy megtartsuk gyűjtött értékeinket, az kell, hogy ne film legyen életünk, — ugyan mi marad egy film rohanó jelennethalmazából — hanem legyen jól átgondolt, meglátás-

ban, mélységben, színben és kompozícióban tökéletes festmények tágan befogadó, belső kiállítási terme; legyen egy minden követ képviselő gyűjtemény, egy értékes éremtár, előtte botanikus kerttel; a következő szobában jól meglátott és jól exponált fényképgyűjtemény; egyszóval legyen élő, íratlan könyvtár, hangulatok, jórimű versek, változatos dallamok, komoly és megérett gondolatok kincsesháza.

De ez nem elég, egyáltalán nem. Én nem tudományos rendszerezésre gondolok! Ezért hát a termeket kösse egybe igen nagy és mindig nyitott Szárnyas Ajtó, úgyhogy értékeiden egy tekintettel végigláthass és fáradság nélkül végig is sétálhass biztos érzékű egyéniséged rugalmas, de megfontolt lépteivel.

Igen, ne a Sokféleséget hajszold, hanem a látottak megértését.

Ha nem adtál időt magadnak arra, hogy a tapasztalatodra szánt külső jelenségek beléd hatolhassanak, akkor életed képzelt változatossága önámítás: nem találkozta te semmivel és senkivel!

Ures vagy és nincs semmid.

VALLOMÁS.

Különös dolgot vettem észre: a Mindenség szeret vallomást tenni.

Vagy nem hallod, hogyan kiáltja el a hegyről megindult Kő létezését vágató gördülésében?

Soha nem hallottad, hogyan susog a Folyó halk locsogással a partnak? Soha nem, hogyan suttog a Szellő a falevélnek?

Soha nem figyelted meg a Gyereket, mikor anyjához símul csínytette után?

Emlékszem: gyerekkoromban egyszer nagyon megbántottam édesanyámat. Szigorú akart lenni, a sarokba térdeltetett és én sírtam.

Mikor kizokogtam magam, elhatároztam, hogy bocsánatot kérek.

Lementem a konyhába, kezet csókoltam és édesanyám boldog volt. Pörkölt cukrot készített nekem mogyoróval.

A Vallomások misztériuma azóta kísér.

Miért mondják el az emberek nekem életüket, kérdeztem megdöbbenve, ha férfiak sírtak, s ugyanezt kérdeztem, ha nálam idősebb asszonyok életük fájdalmát elém tárták.

Hiszen én nem tudom kínjaitokat és vét-

ketek terhét elvenni — szerettem volna
szólni, de nem beszélhettem, hallgatni kel-
lett a vallomásukat.

Most már nem döbbenek meg és nem
csodálkozom.

Rájöttem: szeretünk gyónni.

Nevetsz? Nem szeretsz gyónni?

Ne neved, kezd el a megdöbbenést.
Gyóntál sóhajjal, vággyal, tekintettel.

Ne légy annyira felületes! Ne mondd
magadat rosszabbnak, mint vagy. Ez hazug-
ság!

Igenis, tudom, hogy szeretsz gyónni.

Azt is tudom, hogy szégyeled ezt.

Pedig ha igazságos lennél, nem szégyen-
keznél.

Azt hiszem, akkor vagyunk legszebbek,
ha gyónunk.

Nevezzetek ki, én szeretek gyónni.

Hát nem gyönyörű az, hogy Isten, mint
anyám, ha bűnbánón kezét csókolom, meg-
simogat és cukros mogyorót készít?

Igen, cukros mogyorót. Mert ami gyerek-
koromban az édesség volt, az lett férfi-
életem édessége is. Nem cukor, nevezzük
a nevéen: Tisztaság, Öröm, Harmónia, He-
lyes Út tudata.

Azt hiszem, nincs szebb dolog, mint a
gyónás.

Megvallom hát: szeretek gyónni.

SZIGET.

Megszólítás helyett ajánlom és küldöm ezt a levelet a szomorú Embereknek, akik mélyek és hangtalanok, kicsit betegek, igazak és fájdalmasok: a Csodaváróknak és szívvel élőknek, az Álmodóknak és egyre csalódoknak; akik nehezen, de nagyot és nagyon hisznek; akik magukba temetettek, mert úgy látják, hogy kívülről semmit nem kaphatnak; a befelé Vértőknek, kiket egy hangos szó megsért, mellőzés összetör, egy napsugár meggyógyít; írok azoknak, akik nem várnak és nem akarnak levelet; akik kifelé eseménytelenül élnek a belső történések viharai közepette; akik nem egyformák nap-nap után; akik hullámszók: magasba lendülők és összetörtek, készségesek és zárkóztak; akik Testvérek mindnyájunk közös és nagy magányán át.

Irom tehetetlenül és kimerülten, egy csilagtalan, hófelhőkkel borított Ég alatt, éjjel, fejfájással, nehéz munkában meggyötörten, úgy szükségből és vigaszul, beszélgetésképpen, barátságból azokhoz, akik életem ismerősei.

Megfoghatatlan és kifejezhetetlen a mi világunk fájdalmunknak ez órájában.

Te sem tudod az okát és én sem, de mind
a ketten bólíntunk, szólva:

Ha ki a földre lép
szívébe tép
valami, valami.

Ég, a szíve ég,
s nem enyhítheti
semmi, de semmi.

Nem hideg, meleg,
nem álom, fergeteg,
ég, amíg elég.

Ha ki a földre lép,
szívébe tép
valami, valami.

Igen, de sem te, sem én nem fogadjuk el
ezt a keserves tanítást. Inkább összeszorí-
tott kézzel homlokunkra csapunk, tudva,
hogy ez sem helyes, mindazonáltal míg
oktatjuk magunkat, bölcseséggel fel-felzúg
bennünk a vágy, igen, mert valaminek
jönnie kell.

Ilyen szavakat mondunk hát magunk elé
életünk mérhetetlen csendjében:

Ne lázadozz, Ne verd ököllel
néma, néma csendedet.
Ne lázadozz, mindig befog
valami határolt keret.

Felhőkbe mennél? Itt a tested.
Rohannál? Ó jaj, ó jaj, alább!
Vigyázz, vigyázz, ez álom, nem más
csupán, csupán egy délibáb.

Viharom zúg, az agyam szédül.
Várok valami nagy csodát.
Ó titkok titka, messze béke:
nem délibáb, nem délibáb!

Viharom zúg, az agyam szédül.
Okos szavamnak nem hiszek.
Rohan az idő s én feszülten
valamit várva reszketek.

Ez a magaddal folytatott párbeszéd leg-
alább ilyen zavaros, ha nem jobban.

Vársz, vársz, jön, jön... de mi jön?
semmi. Talán kis elszórakozás, egy felü-
letes hang, valami mesterséges jóakarát —
s ez, joggal mondod, hogy inkább bánt,
mint segítene rajtad.

Inkább vagyunk mind a ketten tovább
zsoltározva magányunk dalát, vagy lassan
talán már énekelve:

Ne félj. Dacolj. És bandukolj.
Valahol mindig lesz sziget.
Kicsi korallok neked rakták.
Körötte lesznek tengerek.

Valahol mindig van madár.
Szeret. És neked dalol.

Valahol lesz egy ember is —
valahol, valahol.

Ne félj. Dacolj. És bandukolj.
Valahol lesz egy szigeted.
Korallok tudják: jönni készül
valaki. S íme, gyorsan épül
egyedül, egyedül teneked.

Igen. Tagadhatatlanul remeteségre szület-
tünk. Ha ezt másnak mondom, nem neked,
meg nem ért. Azért hát csak neked mon-
dom.

Várjuk hát lassú béküléssel a Nyugal-
mat, valami telítettséget, és a vágyott
szigetet.

S egyszerre, nézd, már alattad is áll, viha-
rok és zajok nélkül, egyszerűen és igazán,
ahogy szükségünk van rá.

Alattad a te Szigeted, alattam az én Szi-
getem áll.

Testvér, szeressük egymást! Magános
sziget egy Óceánon. Korallszigetek lakója,
értsük meg egymást és nyujtsunk kezet.

Van egy kevés mondanivalóm, nem erő-
szakolom rád, de hallgasd meg.

A lelkem, a lelked és minden lélek
úgy szép, ha sziget.
Ha körülzsongják méltóságos,
nagy-nagy tengerek
s messziről
messzehívó testvérormok intenek.

A lelkem, lelked s minden lélek
úgy szép, ha hiszed,
hogy köztem, közted s mindnyájunk
köz

ugyanaz-egyek a vizek.
Ha tudom, mely ma csókolja hűsen
homlokom

az a hab, az a hab,
tegnap nálad vígan táncolt,
dalnál dalosabb.
Ha tart az a fenséges, biztos,
erős, csodálatos
Végtelen Szikla,
Ki által egy vagyunk,
Kin minden áll:
én is, te is, míg rajtunk
tenger árja jár.

Ő: Szikla korallszigetek mögött!

Ha rád szakad magányod fájdalma,
mondd el Neki s hangod, egy szomszédos
Sziget, én is meg fogom hallani. Jogom van
fájdalmad terhét megosztani veled.

Ne hidd tehát, hogy életed, mivel úgy
tűnik, árva.

Sokan vagyunk, testvérek, Istenben, kö-
zel egymáshoz.

Mindnyájan, minden ember.

SZENVEDÉS.

Uram, hiszek a Szenvedésben. Nem az értelmetlenben, az állat szűkölő nyöszörgésében, melytől szabadulni kíván és ha sikerül, mindent felejt, én az értelmes, elfogadott és örömteljes Szenvedésben hiszek.

Az Élet szenvedéssel születik: az anya fájdalommal szül és mindenekfelett: Te, Uram, fájdalommal szültél, a keresztfán, Új Életre minket.

Most már nemcsak tudom, de vállalom is a szenvedés értékes áldozatát.

Nem lázadok ellene, tudom, embernek az nagy és igaz, aki megtanul szenvedni.

Elfogadom, hogy az Élet értelme nem a tréfa, nem a menekülő féledés, nem a kétségbeesés, de az örömteljes Szenvedés, mely az Áldozat vigaszában van.

A Szenvedés nem más, csupán eszköz, de ezzel az eszközzel kívánom kihozni Életem Értékét.

Mikor szenvedek, velem vagy, Uram. Mikor szenvedek és könnyek folynak le arcomon, megtisztul arcom az Élet porától, megtisztul szemem a szenvedélyes Látástól, elszokik szívem az oktalan Vá-

gyaktól és lelkem mélyén megcsillan valaki: Te, Uram Isten.

Életem társául Téged választalak, a Szenvedőt. Életem Asszonyául a törökkel átvert Szent Szűzet kérem.

Életem társaságául a Konfessziók Ágostonát és Bűnbánó Magdolnát és a szeretetapostolt, Szent Jánost keresem.

A Kálvária nem az oktalan gyötrelmek hegye. Tudom, öröm egyedül ott lakik, a megváltó Szenvedés öröme.

Szent Ágostonnal megvallom neked életem Konfesszióját: messziről jövök, Uram, de elérkeztem és megtaláltalak Téged mindenben, különösen könnyeimben.

Bűnbánó Magdolnával minden földi értékem joggal vagy jogtalanul szerzett gazdagságának edényét összetöröm előtted és lábaid elé öntöm.

Meg fogom festeni Életem Képét.

A Golgota képe lesz: Te a kereszten Szíved fájdalmas és megváltó szerelmével, Magdolna lábad előtt fekszik, János arcán a Szeretet tüzei világítanak, Ágoston mellé odarajzolom magam, halványan, kicsinek, de valóságosan. A Boldogságos Szűzre fogok tekinteni és szótlanul csodálom, hallgatom, élem és énekelem az én életem megtalált Misztériumát, a Szenvedés egyetlen dalát.

És amíg énekelek, Uram, tisztázni fogom a szenvedés kérdését hangos énekszóval.

Visszaemlékezem életedre s csodálva látom: harminc éven át derűs és békés családban, derűben, békés munkában éltél. Három évig tanítottál s akkor már sok nehéz nap ért utól, de gyötrelmeid ideje csak három napig tartott.

Amikor tehát felajánlom magam a Szenvedésre, nem akarok egy önkínzó szekta tagja lenni ellened, Uram.

Hiszen aki semmiségeken és rémképeken szenved, aki marcangolja magát, azt sem tudva miért, aki a kínlódást öncéllá teszi, távol áll tőled és nem érti a Te Evangéliumodat.

Én a keresztt mögött mást is látok, nem csupán a Golgotát.

Mögötte, egy sírból éppen most száll ki Uram, fénylőn, győzelmesen. A Kereszt kezedben diadalmi jelvény, a Megváltás boldogsága.

Igen, egységben akarom látni az élet szent részleteit.

A Kereszt nemcsak a Szenvedés jele, elsősorban a Megváltás öröme.

A Kereszténység az öröm vallása. Egyedül a Kereszténynek van joga örülni, hiszen boldogok, akik sírnak, mert vigaszra lelnek.

Az Első Keresztényektől, a legjobbaktól

azt akarom megtanulni, amit legjobban tudunk róluk: hogy ők vigadoztak Benned családi körben, áldoztatóasztalnál, lakodalmakon és az oroszlánok torka előtt, a temetésen, amikor sírba kísérték testvéreiket, akik elaludtak az Úrban.

Igen, üdvözlégy Kereszt, reményünk, fájdalmaink Vigassága, megváltásunk Zászlója, öröm Trónusa, te zord Kereszt, melyet akkora szeretettel öleltél magadhoz, Uram.

Uram, felajánlom magam a Szenvedésre, de erre, hiszek a szenvedésben, de csak ebben a szenvedésben hiszek.

Az élet szenvedés árán születik, de nézd meg, milyen boldog az anya, kinek gyermeke született.

És te, Uram, a magunkon tett szégyent lemosva, mikor visszaadtál minket Atyádnak: ez az új születésünk, nem legnagyobb boldogsága-e a Mindenségnek?

Most már nemcsak tudom, de énekelni is akarom a Szenvedés mindenekfeletti diadalát.

A Konfessziók Ágostonát nemcsak azért szeretem, mert megmutatta, hogyan kell sírni, hanem jobban azért, mert megmutatta az élet boldogságát, melyhez a könnyek útja vezet.

Bűnbánó Magdolna könnyein nem a keserűső illatát érzem, de a mély és egyetlen

boldogság igazgyöngyeit látom bennük csillanni.

Szent János sokat szenvedett, mivel követett, Uram, de Evangéliumának minden során látom, hogy ittás a boldogságtól, mert magadhoz közel hívtad őt.

A Szent Szűz előtt miért beszélünk mindig fájdalomról?

Ó, ha megkérdezhetném egyszer: mik voltak fájdalmai örömeihez mérve!

Igen, Uram, Életem Képén Téged, a Keresztrefeszítettet és a Feltámadottat együtt akarlak látni.

Mert ez a kettő az a Jó Hír, amit nekünk hoztál.

Harminc éves családi élet, háromévi küzdelmes tanítás, háromnapos Kereszthalál és utána a Mennyeek országa, mindörökké. Amen.

MAGÁNY.

A magány örök probléma annak, aki élni küldetett a földre.

Minden magános, mondanám és igen, nézd meg, szenesládámban a szénrögök milyen fekete, holt magányban várják a tüzet.

Vagy nézd meg a folyók lágy, egyhullámú vizét; nézd meg a laboratóriumban, még a csepp sem egy, mert szétbontható.

Most hull a hó ablakom előtt és ha elnézek a távolba: a dombokon és házakon egyetlen lepel fekszik. De kilépek és figyelem a pelyheket, amint kezemre esnek. Mind magános, különálló, ahogy lejön az égről, hogy hosszú útját megtegye a földig.

A különös azonban mégis csak az, hogy ezek a magános vándorai az életnek, mégsem vigasztalanul magánosak.

Mert szenesládám szénrögei a kályhában egygé égnék s a lángot már nem tudom szétbontani, az áradó meleget sem.

A folyó selymes, egyhullámú vize szétéphető egyszerűbb elemekre, de ez erős szakos mesterkedés.

És a hó, ez a kristály-ködből szőtt lepel mégis csak igazabb, ha el nem szakadt fehér selyemnek nézem s nem úgy, mint kü-

lön szilánkokat. A hópehely soha nem jön egyedül: mindig millió testvérrel érkezik.

Ezért hát ember, tévedsz, mikor magá-nosnak érzed magad.

Igen, ember vagy, külön, mással nem egy és nem azonos; jobban egyedül állsz, mint a szénrögök, hópehely és vizek cseppjei, — de ne feledd, nem állsz egyedül a földön.

Millió testvéred él. Nyelvük, arcszínük, kifejezési módjuk és szokásaik különbözők, de ha sóhajtanak, könnyeznek, mosolyog-nak és álmodnak: ezt ugyanúgy teszik, mint te.

Sokfelé járva gyűjtöttem egybe ezt az ismeretet. Lassan mindent és mindenkit megérték.

Különbség köztünk csak felszínes érde-kességek múló percéig tart, aztán rájő-vünk, hogy nagyon hasonlítunk egymás-hoz.

Egy Kéz gyúrt minket, Egy Helyről jöt-tünk: más utakon, más szavakkal, mind ugyanazon Egy Célra törekszünk és nem tudunk mást akarni.

Kanyargunk, lázadunk, küzdünk, kere-sünk: az Út azonban Egy.

Különbség csak annyi, hogy lehet hátul kullogni, lemaradni és elől haladni. Lehet sokféle felszereléssel haladni: gondolkodva, gondtalanul, nyugtalanul és egyszerűen lép-kedni; de menni kell valamikép és mind-

nyájan megyünk... akár a hó, ahogy jön az égről, le a földre, külön pelyhekben, de egyazon úton, mely a nehézkedés törvénye.

Embervoltunk miatt a különbség az, hogy törvényünk fordított: lentről fölfelé haladunk.

Magánosan és közösen.

ÁRNYÉK.

Az életnek egészen különös, csaknem megfoghatatlan tanítómestere az árnyék.

Sok mindent mondott már nekem, de ebben a pillanatban nehezen értem tanítását.

Oltár közelében térdelek, egyszerű, fehér vásznakkal terített, kétgyertyás oltár előtt.

Fent lámpa lóg, fénye a fakeresztet világítja meg, hajnal van, a pap miséjét készíti elő.

A lámpa fénye elnyúlik hozzám és különös árnyéket vet a földre.

Az oltár-asztal alá veti alakom, hogy lássam.

Látom, de még nem értem.

Az árnyék fehér háromnegyed részben, de egy negyedében, jobboldalt, homályos.

„Ti vagytok a Világosság fiai” — gondolkozom két nap óta ezen az elhangzott, minden időkre érvényes mondaton s most eszembe jut ez is: „A Sötétség pedig nem fogadta be a Világosságot.”

Uram, — mondom a lépcsőn térdelve hal-
kan — Te vagy a Világosság.

Én be akarom fogadni a Világosságot, nézd, az árnyékom fehér.

De még nem egészen, egy negyedében, ott a jobb oldalon sötét.

Nem tudok számotvetni magammal, de valamire figyelmeztet ez a sötét árnyék-rész.

A pap elkészült, lábához térdelek és ő szól: „Küldd el világosságodat és igazságodat, hadd vezessenek és vigyenek engem Szent Hegyedre s Hajlékaidba.”

És én felelek lehúnyt szemmel, már nem nézve árnyékomat, csupán vágyamat, melyet Egyházam így ad kifejeznem: „És bemegyek az Úr Oltárához, az Istenhez, ki ifjú örömmel tölt el.”

Elfeledtem az árnyékot és mégis sokszor kutatva nézek lelkembe.

Kutatva és könyörögve:

— Vedd el Uram, életem utolsó árnyékát is, hogy Te, a Világosság egészen el-
tölthess engem.

ÉVSZAKOK.

Az Évszaknak sok értelme van.

Először az a megszokott négy évszak, amit minden évben újra élünk.

Tavasszal kezdődik életünk, mikor ismeretlen dolgok történnek a földön: sóhajok hagyják el ajkát, megmozdul valami benne, fölötte és az égbolton; eke töri a felengedett göröngyöt, rügyek néznek a világba szürke faágakról, előkerülnek, ki tudja honnan eltűnt énekeseink, a vándormadarak; igen, hazajön a gólya, egy házra száll, nagy csőrében kicsi gyereket hoz és átadja egy boldog, fiatal családnak.

A kicsi élet nevet, hadonászik, tágra nyitja szemét, földhözvágja csörgőjét, üvölt, sikongat, megtépázza a nagyok háját, amire ők azt mondják: de édes!

Igen, tavasz van, az ég tiszta, kék, a nap melegebb és ragyogóbb, nemsokára minden szürkéség elmúlik és minden szín megjön.

Lehet sétálni, nevetni, újra kezdeni, örülni, bízni, dolgozni.

Tavasz! — A kicsi gyerek nő, okosodik, kérdez és rosszalkodik, néha kezére kell verni, néha el kell venni játékkardját, hogy le ne nyakazza a szomszédék Jóská-

ját, lassan iskolába kell adni: milyen gyönyörűen írja a cé meg a bé betűt! — Néha azért be kell zárni, mert nem tudja, hogy négy után öt következik a számsorban. Végre is megtanulja, már az első gimnáziumba jár, tud egy Petőfi-verset, a hegy-meg a vízrajzot, lassan gyököt vonni is tud és azt is, hogyan éljenezték Mátyást a Duna jegén.

Tavaszi! — a folyók vize csillog és a diák csónakot kap, hogy evezzen és edzze magát, zongorázni tanul, de ehhez nincs kedve, iskolába csak néhány könyvlapot visz és nadrágja olyan vasalt, mint a kés-penge.

Lehet, ez a nadrág az oka, lehet, a Tavasz: ökelme néha „beteg”, nem mehet iskolába, belebetegedett a Tavaszba és valakivel találkoznia kell, elvégre nagyfiú és muszáj udvarolni.

A Tavasz az nagyon hosszú időszak. Eltart az egyetemig, néha a diplomáig, a hivatalig, néha egészen a kenyérgondig, egészen a valóságok könnyörtelenségéig.

Ilyenkor rendesen megjön a Nyár.

A Nyár forró, tüzes és ragyogó. Az ember nem dolgozza agyon magát, ha dolgozik is, úgy fut kezén a munka, mintha játék lenne.

Nagyszerű hegyek vannak a közelben,

lehet örülni erdőnek, lehet csillagot nézni este és hosszú a nap: lehet szórakozni.

A Nyárban van azért valami fenyegető. Néha hirtelen beborul az ég és hatalmas zápor szakad, vihar tombol, ég dörög, villám villan. Az ifjú és a férfi harcol egymással. A fiatalember álmodik, csillagok között az ő csillagát keresné, de borult az ég és a félig-férfi kiáll a tengerpartra nem törődve azzal, hogy hullám csap arcába és a szél majdnem belöki a vízbe. Áll és néz, tágult szemmel, ziháló tüdővel, ökölbeszort kézzel.

De elmúlik a vihar, a lehűlt levegő meghozza az élet hűvös illatait, hogy a magános séták barangolója meglássa az aratást, verítékező harcot a földdel, kenyérért és életért.

Nyár végén már nyugodtabban dolgozik s ha öröm jön, másként jön: nem olyan lobbanással és villogással.

Férfiak lettünk, dolgunk van a földön, élni kell, családra és kötelességre gondolni. Megépül egy új fészek, a gyerekek nőnek, ruha kell, konyhapénz, iskolapénz, egy kis komolyság, gond, de azért lehet társaságba menni, vannak szép napok a családi körben és van erőteljes, öntudatos, céltudattól, ön- és közbecsüléstől, talán büszkeségtől teljes évek — ha jól megy minden.

Egészen az ötvenes évekig.

De nézd, fáink lombja nem olyan érett és haragos zöld már: valami bágyatag szín futott át a leveleken. Nézd, költöznek a fecskék...

Őszül az idő, fejedén is ott az első ősz hajszál.

Az Ősz azért soká tart és sok minden történik alatta. Ha sikerült úgy nagyjából minden, akkor a családi házon túl, valahol kis villa is épül, ő nem, nem az öregség idejére, csak úgy — elvégre megérdemled és a gyerekeknek kell az egészséges levegő.

Arra nem is gondolsz, hogy valaha megöregszel.

Csak egyszer, véletlenül, télen. Mert a Tél hideg, megfagyott az Ősz utolsó színe is, a hideg megdermesztette az őszi esők sávjait az utcán s mikor te arra mentél, megcsúsztál a jégen.

Nehezen állsz fel, megütötted magad. Miközben lábra állsz, eszedbe jut, hogy itt a Tél. Hajad egyre inkább hasonlít a hóhoz és nem tudod miért, néha kísétálsz, többször, mint azelőtt, a Temetőbe.

Halálra nem gondolsz, tüzes fiatalságod évszakán több dolgod volt vele. Most nem szereted, ha orvosfiad könyvében megpillantod a halálfejet. Neki ez érdekes és fontos tanulmány, neked nem, inkább öreg barátodhoz mégy, felidézgetni régi emléke-

ket: ma süt kicsit a nap és nincs nagyon hideg.

Azért vigyázz, ilyenkor könnyű meghűlni. Tüdőgyulladás a te koroddal nehéz és egy napon fejet csóválnak körülötted: éjjel van, tél van, le kell hunyni a szemed, hogy egy pillanatra halljad még családod zokogását — tél van, megállt az élet, itt a Halál.

*

Am ezzel sincs kimerítve az Évszakok ránk vonatkozó szimbolikája.

Van egy Évszak, nekem annyira kedves, nem tudom ismered-e?

Úgy hívják, hogy Egyházi Év és nem tudom, nem erre kellene-e legjobban gondolnunk, ha ki akarjuk fejezni életünket.

Életünknek ez a szimboluma Jézus születésével kezdődik egy szűk barlangban, amikor is Gyermeket kaptunk, aki kedves és szeretnivaló.

Csodálatos misztérium, a Megváltás kicsi Gyermekkel indul Új Életünk Tavaszán; majd szemünk előtt nő fel, hogy minden lépését és mozdulatát lássuk, hallgathassuk és tanuljunk tőle születésünktől hinni, tisztulni, szeretni.

Ez a szimbolum, az Egyházi Év szakaszai életünk legvigasztalóbb szimboluma. Mert nincs időhöz kötve: gyermek és agg együtt élhet ezzel a Tavasszal. Soha nincs

késő: az élet Télen is jöhet; ez a Tavasz. Karácsony télen van, de életünk legmélyén nincs tél, ha bölcsőt állítunk oda s eléje térdelve kérjük a Gyermecket, hogy szálljon le nekünk.

Az, aki templomba jár s ez neki nem merő szokás és közhely, ha a Jóhír Könyvéből — amit Evangéliumnak szokás görög szóval nevezni — fejezeteket hall, az együtt növekedik a Gyermekekkel kedves-ségben és bölcsességben Isten és ember előtt.

Igen, mert a Gyermekek növekedni akar, s növekedik azokban, akik maguknál tartják Őt.

Ez már nem szimbolum, szószerinti valóság: valahogy alakul az életünk és örök értéket nyer, mert apró emberségünk fogy és felszívódik Jézusban, aki egyre gazdagabban tölt el bennünket.

Az Úr már nyilvános életét éli bennünk, hiszen érkezett üdvösségünk nyara. Tőle tanuljuk meg újra a Miatyánkot, a szemlélődést és cselekvést: és midőn harminchárom éves lesz bennünk az Úr, készen állunk a nagybőjt fájdalmaira is, egészen a kereszthalálig.

A szenvedés nagyon hozzátartozik az élethez; de milyen boldog az, aki az Ő szenvedéseit élheti át, Vele együtt!

Az élet tele ez, de lásd, ahogy a termé-

szet is éppen ebben az időben kanyarodik új Tavasz felé — ez a Tél is vigasszal teljes, mert utána nincs halál. Háromnapos agóniák és magunk éjtszakája után egy vigasztalan sirban: igen, ez lehet, de téved, aki a megváltás keresztjét „tragédiának” hívja. A keresztény számára Jézus kínhalála a legnagyobb vigasz és aki vele meghalt a kereszten vétkeinek és önmagának, az éppen keresztjében találja meg boldogságát.

Olyan gazdag az Évszakoknak ez az igazsága, oly kimeríthetetlen! Felfogható, mint egész élet, de úgyis, mint minden évben megújuló titokteljes csoda.

Lényege Jézus élete és újraéledése bennünk s nap-nap után a szentek (idősebb testvéreink) közelről is megmutatják, hogyan kell elnyernünk a Megváltó Jézusba formált új életet.

Ma hitvalló Testvéreink fehér miséje van, holnap egy boldog vértanú emlékezete pirosban; gyakran a Boldogasszony ünnepe virrad ránk, amikor is új életünk Anyjának lábához ülhetünk, hallgatva Őt Fiáról, dicsérve Őt választott életéért.

Aki mindennap résztvehet az Áldozatban, az ünnepek egymásutánja szerint (az Egyház mindennap ünnepe), annak élete a hétköznapi örök ünnepévé alakul és nincs már idő, jelenvaló értelemben nincs ta-

vasz, nyár, ősz és tél: mégis van ujjongás, öröm, bőjt, bánat, tisztulás, mosoly, hit, szeretet, imádat és diadal, egy magasságos, örök Skálán, az élet elképzelhetetlenül gazdag változataiban.

Alig tudom abbahagyni, pedig mit tudok én? Mit tudnának erről mondani azok, akik átélték igazán?

Hiábavaló erőlködéssel írom tele a negyedik ív papírt csúf betűimmal, az óra éjfél mutat, szivárog belém a legyőzhetetlen álom. Abba kell hagynom, mert álmos vagyok és szégyelem, hogy ilyen keveset tudok éppen az Évszakoknak erről az utolsó értelméről.

Eloltom hát a lámpát, aludjunk.

Búcsúzól, „jó álmokat” helyett még csak azt akarom mondani: ha valamit, úgy az Évszakokat életünk szimbolumának lehet nevezni.

SZENVEDÉLY.

Átadtam gyeplőmet: erős lovaim könnyen ragadtak tova és féltem, hogy kezem lehanyatlik egyszer;

az Utak mentén pedig sok az Árok s az Árkok vize sok zsombékot nevelt a tájon;
a zsombékot kígyók lakják és hinárok,
én pedig a Nap fia vagyok;

átadtam tehát gyeplőimet és az Úr lovaim közé vágott.

Vér serkent hátukon, tajtékot hánytak és a fehér hab lehullt a földre, mert szigorú az Úr;

nem engedett féktelen lovaimmal a Síkra:
az ilyen lovakat szereti elnyelni a Láp.

Meg akarta tartani erejüket a Magasságokig, úzte hát őket szüntelen.

Haragudtam néha kocsimon, féltem, leborultam, háborgott a lelkem és könnyörögtem;

de tilos volt megállni lovaimnak, mert nem nekik való ez a fű, szólt az Úr.

Vágtattunk az Élet szépségei között: utánunk néztek és hívtak a Házak népei,

de felelt helyettem Ő: nem állhat meg, csikói vadak, hadd fussák ki magukat kezem alatt.

Igy értünk egyre magasabbra;
felhők csókoltak homlokon és csillagok
integettek.

Néha rám nézett Kocsim vezetője és
szólt: félsz-e? boldog vagy-e? és megelé-
gedett?

Uram, kiáltottam és nem volt több sza-
vam: kerekeim csattogása elnyelte hango-
mat.

Soká mentünk és lovaim habos teste lett,
mint a tengerek fehér tajtékzása;

szemeik előre néztek és megkivánták a
távolt.

Ebben a percben hátranézett az Úr: gyere
mellém, fogd a gyeplőt, hogy együtt hajt-
sunk;

Szeme figyelte karom erejét és néha en-
gedte csupán, hogy én tartsam: vajjon tu-
dok-e hajtani már;

elmosolyodott szólva: jó lovak, de vi-
gyázni kell reájuk;

majd, ha megtanultad az uralmat felet-
tük, egyedül tarthatod a gyeplőt;

ha tökéletesen uralod szenvedélyed tü-
zes lovait, lemegyünk újra a Völgybe.

Elviszel Engem és megmutatsz: nézzétek,
de nagy az Isten!

Lovaim lassan megnyugodtak, kitáncol-
ták féktelenségüket, kezem megtanulja a
hajtást;

vágtatunk néha, néha lépésben megyünk,
néha pihenőre állunk;

elöttünk, lent, végtelen a Síkság, de előbb
el kell érünk a Csúcsot s majd akkor, a
Hajnal fényében, a Nap árnyéktalan útján
elmegyünk a Síkságra.

Vinni kell az Urat és megmutatni Őt.

Közel a Hajnal!

Lovaimról tűnik a tajték, erősek és iz-
mosak: megérték a hosszú és nagy utakra;

kezem ereje megnőtt: ha kitörnek, le tu-
dom fogni őket.

Most már csak az jön, hogy fent sátrat
verjünk és tanítson az Úr;

hogya majd megtanultam élő Igazsá-
gait, akkor újra kocsira ülünk,

és leereszkedünk a Völgybe, hol fél a
kígyó és a zsombék;

örvend a Nap és szólnak az Emberek:
ez nem a régi, ez a vándor nem kíván tő-
lünk semmit, hozza az Urat, hallgassuk
meg őt.

BIZALOM.

Valakiban bízom, mérhetetlenül.

Nem mertem volna az Útra lépni, melyen járok, ha nem bíztam volna Benne.

Voltak jogos, kételkedő kérdések körülöttem és nem tudtam mást felelni, csak ezt: Bízom Benne.

Mondták: Természeted nem olyan, ne lépj arra az Útra!

A Hősök Útja nem neked épült, vigyázz, tragédia következik.

Igazatok van, válaszoltam, de én bízom Benne.

Élek a kétkedő arcok között, mint különös idegen.

Te itt? te itt? — kérdezik.

Ezerszer meg kell alázódnom minden napon, mert valóban nem születtem Hősnek.

Nem vagyok kemény, mindent tűrő szikla-akaratból.

Nem vagyok egyetlen, biztos, mástól mentes, csak-értelem.

Tágra nyílt a szemem és ezek a szemek ritkán csukódnak le: akkor szemlélődöm és imádkozom legjobban, ha az élet zajában éppen nem szemlélődők és imádkozók között járok.

Szeretem az Élet színeit és változatait, minden érdekel, minden nagy — bár semmit nem kívánok megtartani magamnak.

Nincs különleges jelszavam, amivel az Élet dolgai közé vágok. Nem állok senki fölött, nem tudok úr lenni, testvér szeretek lenni csupán.

Szenvedek és csaknem mindig, nyugtalan vagyok és sokszor.

Álmodni tudok: gyermek maradtam, de férfi is vagyok és túl idős: valahogyan hát nem rendes ember.

Nem vagyok tudós és művész, soha nem fogok alkotni nagyot.

Mégis, fáj a gyanakvás.

Engem is sért, de Őt is sérti.

Nem hisztek a Jóakarásban? A hitben és a készségben?

Nem, hogy életem lim-lomja között van egy értékes gyöngy, a Bizalom?

Hosszú évek nevelték és hiszek a Bizalom csodájában.

Titoktalan életem misztériuma csak ennyi: Bízom Istenben.

Hívott és akart; néha megkérdezi: Él-e Bizalmad úgy, mint Utad első órájában?

Emberek, bízzatok jobban Istenben.

Aki Istenre bízta magát, nyugodt lehet.

Bízom Benne, nem hagyott el.

Amíg élő marad Bizodalmam, nem fog elhagyni.

Bízni Benne, nem vakmerőn, de őszintén, alázatosan, egyszerűen, mindig és mérhetetlenül: ez az, ami felemeli és az Úr mellett tartja azokat, akikre kételkedve néznek az emberek.

LEMONDÁS.

Ne Diogenes hordójára gondolj! Diogenes telve volt egy hazug gazdagsággal. Gyönyörű légvára volt gőgből, felvonóhidakkal, mikkel megvetően távortartotta magától a lenézett „kicsinyeket”; bástyacsúcsokkal, ahonnét csak „le” tudott nézni és cintermekkel, ahol saját arcképeit tisztelte.

Az egyszerű, természetes, hivatkozás nélküli, a belső Lemondásra gondolj.

Az a lemondó, aki túlságosan nem ragaszkodik semmihez.

Akinek megvan az, ami szükséges és nem sok ez a szükséges.

Aki hasonló a betlehem-i Pásztorokhoz, magyarországi Szent Erzsébethez, akár Szent László Királyhoz, akinek díszbárdja valószínűleg színaranyból volt, mégis nem féltette a csorbulástól, mikor nekicsapta a sziklának, eltikkadt katonáinak vizet kérvén az Istentől.

Diogenes nem tudom, hogy viselt volna el egy jól berendezett börtönt hordója után, de Szent Lászlóról el tudom képzelni, hogy ha mondjuk kétszáz tatár valami csellel elfogja és börtönbe kíséri — a rabságot is

el tudta volna viselni, hiszen Királyi Lélek volt.

Tudod, mi a Lemondás öröme? Olyan tapasztalat, melyet megismerni sem példából, sem tanácsosztogatásból nem lehet.

Kiséreld meg egyszer s utána biztos vagyok, hogy nem lesz kedved elhagyni ezt az Utat.

És ha igen, hamar visszatérsz tudva, hogy a Lemondás gazdagság.

SZERETET.

A roppant Kínok vergődő világából küldöm ezt a választ, nem azért, hogy szánameggyel keltsenek — senki ne merje szánameggyel megalázni embertársát — írom a levelet, hogy figyelmeztessenek: vigyázni kell a „Szeretet” szóval.

Ne hidd, hogy sok Ünzetlenséget találsz irányodban és azt se nagyon, hogy aki ma esküszik, nem tagad meg holnap.

Ne sokat adj az Igéretekre, mosolyokra, félj a hízelgéstől és kerüld el azt, aki dícsér.

Kegyetlen beszéd? Még nagyobb kegyetlenség, amit alább írok.

Ne hidd, hogy jobb vagy másoknál. Te is ember vagy: változó, hazug, önző, úgy, mint én.

Ne ámítsuk magunkat és egymást. Jó volna leckét venni őszinteségből.

Vedd ezeket tudomásul és ne állj meg itt, mert akkor nem vagy ember.

Embernek lenni annyi, hogy ne várj a földiektől túlsokat. Tanulj meg szenvedni, sírni, bűnt bántani, állni, el nem keseredni, nyugodtnak lenni.

Vedd tudomásul, hogy ha ezeket ilyen

nyersen le tudod írni, mint én, akkor csak negatívumot mondtál és ez semmi.

Erre csupán azért figyelmeztetlek, hogy ne kövesd azokat, akik akármilyen tessék-lássék szeretettel meg tudnak elégedni, jobb híján.

Hiszek a Szeretetben, mert hiszek az Isten-Gyermekségben.

De ez csak akkor következik el számkra, ha az életet örömteli és adakozó Áldozatnak fogjuk fel, a viszonzás vágya nélkül. Ha a magunk tökéletes ismeretében önzetlenül, egyszerűen és áldozatkészen szeretjük egymást. Ne alázz meg senkit részvétellel. Ajándékozz meg mindenkit Szeretettel. De olyan testvéri szívvel tedd ezt, hogy még ajándéknak se lássék.

Szeress másokat, mint önmagad.

Én más mértékű és értékű szeretetet nem ismerek el és nem akarok.

Szeress másokat, mint önmagadat, hogy boldog lehess.

Igen, szeretet, te hozod a Boldogságot.

Tökéletesen az szeret, aki életét adja övéért.

Isten egyszülött Fia megtette ezt a legmagasabb fokon.

Igen, ő legyen a Szeretet mértéke. És a Boldogságé is.

Senki nem olyan boldog, mint az Isten, mert senki nem szeret úgy, mint az Isten.

HIVATÁS.

A legszebb hivatás mégiscsak ez: Élet.
Ez az egyetlen Hivatásunk.

A gyerek gyerek legyen, a fiú fiú, a leány leány, a férfi férfi, az asszony asszony, az agg agg.

Senki ne akarjon más lenni, mint ami.
Ez az első.

A második, hogy örüljünk ennek a számunkra meghatározott életnek.

Ajándéknak vegyük, vigyázzunk rá és őrizzük.

A Gyerek legyen szülők öröme, játékos, pici és édes; a Felnőtt legyen komoly és immár ne gyerek; a Leány ne legyen fiús, de asszony se: majd eljön annak az ideje; a Fiú ne legyen lányos és ne adja a férfit; de ha már Férfi, ne akarjon újra fiú lenni; az Agg pedig legyen megelégedett öreg s a fiatalok iránt ne érezzen mást, mint szeretetet.

Van más hivatás is, ezt részben magunk szoktuk választani.

Mindenesetre azért hivatás, mert hívásunk van rá. Nem szükségképen és egyenesen az Égből, de valahogyan magasról,

felülről, — egy szó, mint száz: én hiszem, hogy minden Hívatás Istentől van.

Te Alkotó tehetség vagy, te Szervező, te kint mozogsz jól, te a Tudomány csarnokában, te a Hangok elhivatottja vagy, te az Írásé, te semmi különöset nem érzel: a Polgári Élet élő gépezetében vagy tag, te pedig Katona vagy, aki kész meghalni hazájáért és háborúba menni a békéért.

Mindenki nézze a Hívatását és legyen becsületes benne.

Aki gyermeknek hivatott életet adni, ne tagadja meg tőle az életet; aki szerzetes lett, ne foglalkozzék még a vágy gondolatával sem és tartson minden asszonyt nővérének, húgának, minden gyermeket fiának... mindenki tegye hivatását, mert minden hívatus szent, felelnie kell az Ég és a Föld előtt érte, mivel számára ez az egyetlen, s számon is ez kéretik tőle.

Ez a hívatus azonban egy az Élettel.

Élni vagyunk hivatva, mindenki a maga helyén.

Igyekezzél megtalálni a helyedet.

Gondolkodással, önismerettel és imával.

Nehogy elhibázz valamit! Akik úgy érzik, hogy „életre vannak ítélve”, elhibázták életüket.

Nem más, maguk hibázták el.

Igen, felvethetik a kérdést és kell is,

hog्य felvessék ezzel a címmel: „Hol hibáztam el?”

Aki lelkének legmélyén az örök alapon nincs megelégedve életével, aki értelmetlenséget lát a Mindenségben, világban, magában, az elhibázta hivatását, az életet.

Mert a Világban van harc, de a békéért, van értelmetlennek látszó bonyodalom, de mert nagyszerű és nem közönséges benne az értelem, van tragédia, mert van szabadság és félresiklás lehetősége, van harmónia, mert nincs, aki ne erre törekedne, van szeretet, hiszen a szeretetlenség elviselhetetlen és csak a Szeretetben nyugszunk meg.

Sok minden van az életben, hiszen az élet számunkra bonyolult feladat.

Éppen ez a szép benne.

E miatt nem unalmas, cseppet sem unalmas.

E miatt nagyszerű, persze csak úgy, ha tisztába jöttünk hivatásunkkal, ami az élet.

Ha születésedtől halálodig kész vagy teljesíteni hivatásod szavát, gazdag, bonyolult, örömteli, könnyel, fájdalommal és mosollyal teljes Életet élhetsz, olyat, mely hasonló egy nagyszerű zeneműhöz, de természetesen több annál: van kezdete, bonyodalma, fokozatai, állomásai, emelkedői és látszólagos disszonanciái, de végül is eljut

a kifejelethez, a téma-megoldáshoz és a beteljesüléshez.

Ami nem vég, — és ez a különbség — az Életnek nincs vége: aki embernek született s megindult a földön, az örökké élni fog.

JELENVALÓK ÉS ÖRÖKKÉVALÓK.

Utaim majd szétágaznak egyszer, de ezek az utak nem választutak többé: azért vannak, hogy bejárjam mindet.

Kezembe nem fegyver adatott, nem fogok villámokat szórni és égdörgés nem lesz körülöm.

Kezemben csupán az Élet Gyógyszerei lesznek: a testi és lelki jócselekedetek.

Szívem súlyos lesz a Jó Hír könyvének minden lapjától, magamba másoltam ezt a könyvet életem hosszú éveiben.

Az Úr él sorai között, meg kell mutatni Őt.

Hirdetni fogom, Atyánk van és nincsen semmiféle alakú bálvány, amit tisztelni kell.

A Tisztulás Vizeihez lépek s mint engem megkereszteltek a Háromság nevében, immár küldetésből keresztelni fogok.

Nem szabad megállnom majd, immár tudom, hogy nem hivatam csendes lakozásra.

A békés és szüntelen vándorlásra hívatam.

A Nagy Vígságok helyéről elkergetnek majd, de a Sátán zsarnokságának napjain kinyujtják kezüket.

Hirdetni fogom a Szegények igazságát:
elfogadják, hiszen szegény mondja ezt.

A Könnyeket fogom hirdetni arcom le-
csorduló könnyeivel: boldogok, akik sír-
nak, mert vigaszra lelnek.

A Tisztaságot életem érintetlenségével
és az üldözöttek boldogságát, hiszen üldö-
zött vagyok.

Megragadnak s megvesszőznek a gúny
ostoraival, börtönbe vetnek, úgylehet: tán
megölnek, mint testvéreimet: boldog, aki
elnyerte ezt a kegyelmet.

Leborulok vándorutam elején és megcsó-
kolom a földet.

Legyen előre áldott, előre is, feltört lá-
bam.

Éppenúgy éhezésem és csüggedéseim, fá-
radtságom és kimerültségem, vándorutam
örömei.

Felnézek az Égre, az Úr mindenütt velem
lesz; élet csodálatos gazdagsága, minden-
gazdagságos Isten, miért is szeretsz ennyire
engem?

Nem adtam semmit, miért ajándékozol?

Áldott legyen Isten, a legyőzhetetlen.

Aki kicsit szeret téged, nagyon vissza-
szereted.

Aki hív, eljössz ahhoz.

Aki egyet lép feléd, ahhoz odasietsz,
akármilyen messziről.

Eljöttél Uram és kérlek, maradj velem.

Férfiéletem hajnalán, utaim között jobban szükség van Rád, mint valaha.

Leborulok előtted és hamuval hintem homlokom.

Tudni akarom, hogy por vagyok és viszatérek a porba.

Életem negyvennapos bőjtje közeleg, messziről integet a Kereszt.

Mossa le hamud utolsó szennyes emberfoltomat.

Levetem ruhámat és szőrzsákot öltök: szükségem van a vezeklésre.

Félek Uram, magam miatt.

Ugye nem hagysz el engem?

Veled akarok menni, hiszen a Te Utadat járom.

Egetverő fájdalmaim szaggatása között, ugye hozzám simul töviskoronás fejed édessége?

Vesszőztatésem idején jajom visszhangja legyen a Te kiáltásodnak.

Kicsorduló vérem helyébe csordítsd át ereimbe a Te Véredet.

Másként nem merek megindulni.

Nagyon vagyok én még: kínoz ez és szégyennel tölt el engem.

Vedd el szavaimat, add Szavaidat.

Vedd gondolataimat, add Gondolataidat.

Némuljon el az ajkam, hogy beszélhess.

Tűnjenek el az én cselekedeteim, hogy sokat és jól tehess általam.

Ha szólni kezdek, ne mondja senki: ez a te hangod, ember.

Ha látnak, ne mondják: itt vagy, ember.

Csupán így szóljanak: valaki hozza az Urat, gyertek, hallgassuk meg, mit üzen Isten.

Hallgassuk ezt az embert, aki együtt éhez és szomjazik velünk, de ha szegény asztalunkra adott kenyeret az Úr, szívesen eszik velünk és poharunk után is nyúl. Úgy fárad, mint mi, arcát barázdák szántják, de szeret mosolyogni és vidám fiainkkal, az aggok bölcs beszédét pedig komolyan hallgatja.

Vetésről és termésről beszél, szereti nézni a csillagokat, hallgatni a szelet és elcsoválkozik a tengeren; örül jósorunkon, sír velünk bajainkban; közöttünk jár; ágya és ruhája nem különb, mint a miénk.

Mégis, valahogy túlnéz mindenben és szeme átlát a földi dolgokon, át a föld levegőburkolatán, felhőkön át és Hidat ver Jelenvalóktól az Örökkévalókhoz.

TARTALOM

Bevezető	3
Föld és Ég	5
Őrség	7
Szemek	10
Hajnal	14
Alázat	18
Vágyak	20
Béke	23
Öröm	28
Por	30
Pihenő	33
Négyezer éves ember	35
Katona-festő a parkban	38
Óra	40
Hó és Fa	42
Beszédes színek	44
Mámor	49
Fény	52
Hit	54
Ahítat	56
Ítéj	59
Törvény és Személyiség	62
Élet	67
Változatosság	70
Vallomás	72

Sziget	74
Szenvedés	79
Magány	84
Árnyék	87
Évszakok	89
Szenvedély	97
Bizalom	100
Lemondás	103
Szeretet	105
Hivatás	107
Jelenvalók és Örökkévalók	111

